

Upravništvo: Ljubljana, Pucinijska ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Ispravnost: Ljubljana, Pucinijska ulica 5 - Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Iskjučno zastopstvo za oglaševanje iz Italije in
možnost: UPI S. A., MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti, Cor. Post. No 11-3118

JUTR

Izjava vsak dan razen ponedeljka
Naročnina: mesečno Lir 18.-
za inozemstvo vključno s "Ponedeljskim Je-
trom" Lir 36.50.

Uredništvo:
Ljubljana, Pucinijska ulica št. 5. - Telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Weiterhin harte Kämpfe im Osten

In drei Tagen 357 Sowjetpanzer im Südabschnitt vernichtet.
Durchbruchversuche an der Autobahn Smolensk-Orscha zer-
schlagen - Erneuter Terrorangriff auf Rom

Aus dem Führerhauptquartier, 8. März.
DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht
gibt bekannt:

Südwestlich Kriwoi Rog dauern die er-
bitterten Kämpfe mit den in unsere Linien
eingebrochenen starken feindlichen Kräf-
ten an. Eigene Infanterie- und Panzer-
verbände zerschlugen westlich Kriwoi Rog in
wichtigen Gegenangriffen feindliche Kampf-
gruppen und nahmen vorübergehend ver-
loren gegangene Stellungen wieder.

Westlich Kirowograd traten die Bolsche-
wisten nach heftiger Artillerievorbereitung
wider zum Angriff an. Sie wurden unter
hohen blutigen Verlusten zurückgeschla-
gen. Im Raum von Swenigorodka und
Scheperetowka-Jampol stehen unsere Trup-
pen weiter in schweren wechselvollen
Kämpfen. In den letzten drei Tagen wur-
den 357 feindliche Panzer vernichtet.

Zwischen Beresina und dem Dnjestr
scheiterten erneute Angriffe der Sowjets.
An der Autobahn Smolensk-Orscha
wurden auch gestern wieder alle Durch-
bruchversuche mehrerer sowjetischer Di-
visionen mit hervorragender Unterstützung
unserer Schlachtfieger vor unseren Stel-

lungen zerschlagen. Tausende von Toten
liegen vor unseren Linien.

Im Nordteil der Ostfront griff der Feind
in mehreren Abschnitten vergeblich an.
Bei Narwa machten unsere Gegenangriffe
trotz zähen feindlichen Widerstandes
weitere Fortschritte. Bewegungen und Be-
reitstellungen der Bolschewisten wurden
durch Artilleriefeuer zerschlagen.

Bei den Abwehrkämpfen im mittleren
Frontabschnitt hat sich die mittelhoch-
ste 197. Infanteriedivision unter Führung
des Generalmajors Wössner besonders be-
währt.

In Italien kam es auch gestern zu kei-
nen Kampfhändlungen von Bedeutung.
Fernkampfbatterien bekämpften Schiffsze-
le im Raum von Nettuno und schossen ei-
nen feindlichen Frachter in Brand.

Nordamerikanische Flugzeuge griffen er-
neut Rom und andere Städte in Mittelita-
lien an. In einigen Stadtteilen von Rom
entstanden Schäden. Unsere Jäger scho-
sen dort und vor der südfranzösischen Kü-
ste neun feindliche Flugzeuge ab.

Einige feindliche Störflugzeuge warfen
in der vergangenen Nacht Bomben auf
Orte in Westdeutschland.

Moč nemške letalske obrambe

K porazu ameriških bombnikov nad Berlinom

Berlin, 7. marca. Od prvega poizkusa ameri-
ških letalskih sil v oktobru l. 1943, da z več-
jim bombniškimi oddelki podnevi globlje pro-
drejo v Nemčijo, se stalno kaže vedno večji
razvoj, zboljšanje in ojačanje vseh sil nemške
letalske obrambe.

Ko je pri tedanjem napadu na mesto
Schweinfurt nemški letalsko-obrambni sil-
ni preuspešno popolnoma razpršiti severno-
ameriške oddelke in uničiti 121 sovražnikovih
letal, so vodilni ameriški in angleški politiki
poizkusili vse, da bi prikazali to katastrofalno
izgubo bombnikov kot nekaj izjemnega pojava.

Po tem napadu so Nemci pogosto opazili,
da išče angleško in ameriško letalsko vojni
vodstvo poti in sredstva, kako bi premagalo že
tedaj izredno učinkovito in uspešno nemško
obrambo. Angleško letalstvo je pričelo izva-
jati svoje nočne strahovalne napade izključno
ob najslabšem vremenu, ki je oviralo močnej-
ši nastop nemških nočnih lovcov. Prav tako
pa so Američani prihajali na Nemčijo samo
ob strmi oblaknosti ter posebno zadnje ča-
se preizkušali načelo »dvojnega napada«, pri
katerem so močnejši bombniški oddelki isto-
časno operirali z juga in severa proti neme-
ranemu cilju.

Pri zadnjih dnevnih napadih so prileteli
ameriški bombniki v zaščiti lovcov, ki naj bi
prestregli napade nemških lovcov in rušilcev.
S tem naj bi se zmanjšale vedno bolj nara-
ščajoče izgube bombnikov in njih specialnih
posadk na znosno mero. Ogromne letalske bit-
ke, posebno v drugi polovici meseca februar-
ja, pa tudi tej novi metodi ameriške letalske
vojne proti Nemčiji niso prinesle uspeha.
Močna sovražnikova letalska zaščita nemreči ni
zmogla ovirati napadov na bombnike.

To posebno potrjujejo številke sestreljenih
bombnikov v razmerju z uničenimi spremlje-
valnimi lovci. Dne 21. februarja je bilo sestrel-
jenih 25 bombnikov in 8 lovcov, 22. februarja
101 bombnik in 23 lovcov, 23. februarja 42
bombnikov in 3 lovci, 24. februarja 143 bomb-
nikov in 23 lovcov, 25. februarja 102 bombni-
ka in 4 lovci, 3. marca 21 bombnikov in 0
lovcov, 4. marca 21 bombnikov in 20 lovcov.

Nanad ameriškega letalstva na Berlin v po-
nedeljek popoldne kaže isto sliko, kajti po
dosedanjih vesteh je bilo skupno sestreljenih
140 ameriških letal, med njimi ponovno 118
stirilmotornih bombnikov. S tem izidom pa
stoji ameriško letalsko vojni vodstvo pred
dejstvom izjalovljenja vseh dosedanjih poiz-
kusov, da bi z lovci zmanjšali izgube bombni-
kov. Obenem je to tudi najboljši dokaz za
veliko zmoglost nemških lovcov in rušilcev,
ki so se neglede na sovražnikovo letalsko od-
delke vedno znova metali med bombniške od-
delke in jih zbijali na tla. Ob visku »berlinske
letalske bitke«, kakor označuje zavestna agi-
tacija ponedeljkov dnevi: napad na prestolni-
co Reicha, so nemški oddelki lovcov in rušil-
cev skupno z zemeljsko protiletalsko obram-
bo pred vsem svetom jasno dokazali svojo
redanjo moč. Le deli napadajočih oddelkov so
dostigli mestno področje Berlina. Bombe je
sovražnik priložno odrgel po večini na slepo
srečo. Požare, ki so zaradi odmeta fosfornih in
zažigalnih bomb nastali v stanovanjskih prede-
lih prestolnice, so po večini utegnili takoj
omejiti in že po par urah pogasiti. S škodo,
ki so jo prizadeli, se Američanom pač ni iz-
plačalo izgubiti 140 letal in okoli 1200 letal-
cev. Pri tem je še potrebno ugotoviti, da so
Američani 6. marca gotovo izgubili še mnogo
več letal, kakor je bilo ugotovljeno v vojnem
poročilu.

Nad 25% napadajočih bombnikov uničenih

Berlin, 7. marca. Težke izgube ameri-
ških bombnikov pri terorističnem napadu na
Berlin so potrdile ameriškem letal-
stvu, da takšni strahovalni napadi niso
zgodljivi, kakor so hoteli prikazati
zidovski Rooseveltovi agitatorji ameriškim
pilotom. Skupno znajošči ameriške izgube
bombnikov pri strahovalnem napadu v po-
nedeljek popoldne nad 25%, uporabljenih
bombnikov.

Ostroboja in velike izgube dokazujejo
tudi angleški in ameriški glasovi o tem
dnevem napadu na Berlin. Tako je n. pr.
davi javil londonski radio: »Da so prispeli
do Berlina, so morali bombniki in lovci
prestati enega najbolj srditih letalskih bo-
jev v tej vojni. Nemški lovci so napadli
ameriške bombnike že na obali in jih
spremljali vso pot. Če je jato se vrglo
od vseh smeri na ameriške oddelke. Še več
lovcov je bilo nad prestolnico. Letalska za-

Seja hrvatske vlade

Zagreb, 7. marca. Pod predsedstvom mini-
strskega predsednika dr. Mandića je bila več-
raj popoldne seja vlade, na kateri sta dr. Man-
dić in zunanji minister dr. Perić poročala čla-
nom vlade o svojem obisku v Führerjem
glavnem stanu. Poudarila sta, da sta našla pri
Führerju polno razumevanje za vse hrvatske
potrebe in da je bilo v vseh vprašanih dose-
ženo popolno soglasje. Nadalje je bilo sklenje-
no ustanoviti v Sarajevu in Splitu medicinsko
fakulteto.

Zagreb, 8. marca. Propagandni šef Ivo Bog-
dan priobčuje v »Hrvatskem narod« članek,
v katerem ugotavlja bistveno pomoč Nemčije
pri ustanovitvi neodvisne države Hrvatske. V
članku pravi: »Prepričani smo, da brez neme-
škega razumevanja, brez nemske pomoči in
podpore ne bi uspeli v dolgoletnih prizadeva-
njih, da se postavimo na lastne noge. Trdna
vera v koristnost in zanesljivost zavezništva z
Nemčijo nam je dala moč, da gremo v da-
našnji boj.«

Veliko ustaško zborovanje v Zagrebu

Zagreb, 7. marca. Na ogromnem zborova-
nju ustaškega pokreta, ki se ga je med dru-
gimi udeležil tudi min. predsednik dr. Mandić,
so vsi govorniki energično protestirali proti
angloameriškim strahovalnim napadom na hr-
vatsko ozemlje. Dr. Musa je poudaril, da hr-
vatski narod po vsem svojem bistvu, svoji
vzgoji in svojem svetovnem naziranju ni šele
od danes nasprotnik boljševizma. Angleški
min. predsednik je sam priznal, da podpirajo
londonski plutokrati komunistične tolpe v Hr-
vatski. Te strahote se ne bodo angleški mogot-
ci nikoli zamogli znebiti.

Vodja propagandnega oddelka prof. Crljen
je izrecno ugotovil, da so vsi letalski napadi
Angloameričanov na hrvatsko ozemlje zgolj
strahovalni in ne zasledujejo nikakih vojaških
ciljev, teror pa ne bo nikoli zamogel ukloniti
hrvatskega naroda.

Potopljena angleška križarka

Stockholm, 8. marca. Angleška admiraliteta
v Londonu priznava izgubo lahke angleške kri-
žarke »Penelope«, ki je izpodirala 5270 ton
vode in je imela brzino 32,2 vozla. Njena
mimodobna posadka je štela 450 mož. Gre
za šele v letih 1933-1936 zgrajeno vojni la-
djo, ki je bila med drugim oborožena s šestimi
15centimet. in osmimi 10centimet. topovi.

Ponoven odstop iranske vlade

Adana, 8. marca. Radio Bejrut javlja,
da je iranska vlada odstopila. Sah je
ostavko sprejel. Zelo naglo vladne spre-
mebe v Iranu, ki jih je komaj mogoče za-
beležiti, lepo razkrivajo britansko-ameri-
ško-sovjetske vplive in intrige v Iranu.
Nobena vlada ne more zadovoljiti vseh treh
okupacijskih sil, ki imajo na Bliznjem
vzhodu vsak posebne izkoriščevalne na-
mene.

Moskva hoče povzročiti požar na Balkanu

Eukarešta, 8. marca. »Viatka« piše, da
imajo moskovski agenti, ki se skrivajo za
atlantsko listino, le namen, da bi s svojo
revolucionarno agitacijo povzročili požar
na Balkanskem polotoku in vzhodni Evro-
pi. Zato je morala Anglija izdati svoje
stare politične prijatelje Poljsko, Jugosla-
vijo in Grčijo, čeprav so te zaradi angle-
ških koristi žrtvovalne svojo državno samo-
stojnost. List nadaljuje, da Anglija kljub
temu, da je izdala svoje prijatelje, ne sme
računati na nikako sovjetsko obzornost.

Slepična ofenziva proti Finski

Berlin, 7. marca. Pod gornjim naslovom pri-
občuje »Völkischer Beobachter« naslednji čla-
nek:

Ze nekaj dni boljševiki v Stockholmu na ve-
liko poizkušajo potegniti s slepičnimi manev-
ri Finsko iz vojne in jo pridobiti za sovjetsko
vlado. Gre za najnovejši Kremljev trik, ki je
bi skupno dogovorjen z Angleži in Američani,
da bi sedaj politično dosegel ono, kar Sovjet-
ski zvezi vojsko v dveh letih vojne doslej ni
uspelo. Po vestih iz Stockholma, ki jih pot-
rjujejo v Helsinkih in Moskvi, se je sovjetska
vlada poslužila finskih posredovalcev, da bi
pregovorili Finsko h kapitulaciji in jo tako
praktično dovedli do samomora. Fincem so
bili sporečeni pogoji, po katerih izpolniti bi
se Sovjeti pogajali z njimi o miru v Moskvi.
Gre za naslednje pogoje: Preloz odnosa-
jev z Nemčijo, »interniranje« nemških čet v Fi-
nski »s pomočjo« rdeče vojske, ki jo naj v ta
namen Finci spustijo v državo, umakniti fin-
skih čet na pristni mejo iz l. 1940, enostran-
ska izpustitev sovjetskih vojnih ujetnikov in
civilnih internirancev ter končno privolitev
finske vlade na »pogajanje« v Moskvi o de-
mobilizaciji finske vojske in plačilu reparacij
ter o bodočnosti ozemlja pri Pečengji.

Prava vsebina teh predlogov je: Finska naj
bo uničena in naj postane plen boljševizma.
V Londonu in Washingtonu poizkušajo z
vsem talmudskimi umetnostmi napraviti iz
tega »mlost« in »velikopotezno« ter izjav-
ljajo z naperjenim samokresom Fincem, da bi
moral: to sprejeti brez ugovora. Sicer pa sta
Churchill in Roosevelt že itak v Tcheranu do-
končno izročili Finsko Stalinu in »grata sedaj
samo nesramno in hinavsko igrati ter hočeta
prikazati, da je Moskva samo zaradi njunega
vpliva predložila tako »uročne« pogoje, ki pa
naj v resnici pripeljejo Finsko na pot uniče-
nja.

Brezprimerna je nesramnost, če govori Sta-
lin v svojih pogojih o »interniranju« nemških
čet po Finci. Kakemu podkupljivemu možu
Badelgijevskega kova bi že utegnili kaj takega
prislovati, da bi izdal svoje brate v orožju in
jih izročil sovražniku, toda tam se je dovolj
hitro pokazalo, da ni bilo mogoče tega izvr-

Kar naprej hudi boji na vzhodu

V južnem odseku uničenih v treh dneh 357 sovjetskih
oklopnikov - Poizkusi prodora ob avtomobilski cesti
Smolensk-Orša razbiti - Nov strahovalni napad na Rim

Führerjev glavni stan, 8. marca. DNB.
Vrhovno poveljništvo oboroženih sil ob-
javlja:

Južnozapadno od Krivega Roga se na-
daljuje ogorčene borbe s sovražnikovimi
silami, ki so vdrle v naše črte. Naši pehotni
in oklopniški oddelki so zapadno od Krive-
ga Roga razbili s silovitimi protinapadi
sovražnikove bojne skupine ter ponovno
zavzeli mimogrede izgubljene postojanke.
Zapadno od Kirovega grada so boljše-
viki po siloviti topniški pripravi zopet pre-
šli v napad. Z velikimi krvavimi zmagami
so bili odbiti. Na prostoru med Zvenigorod-
ko, Šepetovko in Jampolom so naše čete
še vedno v težkih izprememah polnih bojev.
V zadnjih treh dneh je bilo uničenih 375
sovražnikovih oklopnikov.

Med Berezino in Dnjeprom so se izjalo-
vili ponovni sovjetski napadi.

Ob avtomobilski cesti Smolensk-Orša so
bili tudi večerj ponovno ob odlični podpori
naših bojnih letalcev pred našimi postojan-
kami razbiti vsi poizkusi prodora več so-
vjetskih divizij. Tisoči mrtvih leže pred na-
šimi črtami.

Na severnem delu vzhodnega bojišča je
sovražnik z zamano napadal v več odsekih.
Pri Narvi so naši protinapadi navzile žla-
vemu sovražnikovu odporu nadalje na-
predovali. S topniškim ognjem so bila raz-
bita premikanja in izhodiščne postojanke
boljševikov.

Trajno težki boji na vzhodnem bojišču

Razen pri Zvenigorodki in Šepetovki je sovražnik napadel tudi v
južnem odseku na obeh straneh Krivega Roga - Obrambni uspeh
ob avtomobilski cesti Smolensk-Orša

Berlin, 8. marca DNB. Dne 6. marca se
je težke zimske bitke še močnejše prelo-
žilo na jug vzhodnega bojišča. Tu so nap-
dli boljševiki predvsem na področjih pri Zve-
nigorodki in Šepetovki, a tudi na obeh stra-
neh Krivega Roga so vrgli v boj več divi-
zij. Za dva napadalna kila južno od me-
sta so zbrali 12, severneje pa še nadaljnje
4 divizije, ki so jih podprli s spremljeval-
nimi oklopniki. Naval je pripravil silo-
vit topniški in minski ogenj. Južni udarni
skupini je prejel uspeh, da je uveljavila svo-
je množice in ob Ingulecu vdrila v nemške
črte, vendar so jo Nemci prestregli na svoj-
jih zapornih postojankah. V križnem og-
nju načrtno razmeščenih oporišč so imeli
boljševiki velike izgube. Tudi severno od
Krivega Roga, kjer so nemške čete sovra-
znika po dolgotrajnih sem in tja valujočih
bojih končno s protisunkom le vrgle na-
zaj, so imele sovjetske čete zelo težke iz-
gube. Pri Zvenigorodki je sovražnik vzir-
ževal svoj pritisk na vsej širini bojišča.
Glavne napadalne sunke, ki jih je podprl
s 70 oklopniki, je izvedel med rekama Gri-
voj Tikik in Gornji Tikik. Nemški gorski
lovci so se mu srdito upirali. Pustili so
boljševkom, da so se približali v naglici
za obrambo izgrajenim cestnim nasipom,
gozdnim robovom in globelin, jih tamkaj
zbiili in se potem, ko je sovražnik nameril
svoje baterije na te zaporne postojanke,
umaknili na naslednje črte, da so tamkaj
boljševike, ki so najprej udarjali v prazno,
prestregli z novimi težkimi ognjenimi sal-
vami. Ti premakljivi obrambni boji so sta-
li sovražnika zelo težke izgube.

Borbe na področju južno od Šepetovke
so označevali nemški protinapadi. Sovra-
znikove čete, ki so prodirle med Izjaslavljem
in Jampolom ter se razširile proti jugo-
vzhodu in jugu, deloma pa tudi proti za-
padu, so že v nedeljo trčile na naraščajo-
čo

Med obrambnimi boji v srednjem odseku
bojišča se je posebno odlikovala srednje-
renska 197. pehotna divizija pod povelj-
stvom generalnega majorja Woessnera.

V Italiji tudi večerj ni bilo nikakršnih
bolj pomembnih bojev. Daljnostrelne bate-
rije so obstreljevale ladijske cilje na pod-
ročju Nettuna in s strelji zažgale nek so-
vražnikov tovrni parnik.

Severnoameriška letala so ponovno na-
padla Rim in druga mesta v Srednji Ita-
liji. V nekaterih mestnih predelih Rima
je nastala škoda. Naši lovci so nad Ri-
mom in pred južno-francosko obalo sestrel-
ili 9 sovražnikovih letal.

Nekaj sovražnikovih motilnih letal je vr-
glo v pretkli noči bombe na kraje v za-
padni Nemčiji.

Finski vojni poročilo

Helsinki, 8. marca. Na Aunuški ožini in
na ožini Maaselkæ je sovražnik napadel na
sedmih mestih v moči čet. Vse napade,
ponekod s pomočjo zmagelive in z močno
podporo topništva ter metalcov min, smo
odbili. Pri Uhtui in Rukajärvi smo na
dveh mestih zavrnili sovražnikove napa-
dalne čete.

V letalskih bojih na vzhodnem bojišču
so naši lovci brez lastnih izgub uničili 3
sovražnikova letalska letala.

nemški odpor. Protinapadi so zadržali ju-
žnovzhodni in južni klin ter obklopi zapad-
nega. Južna sovjetska napadalna skupina
se je zato obrnila proti jugoz. padu. Sicer
je še lahko zavzela nekaj ozemlja, vendar
je njene napredujoče sile z jugovzhoda
ograbil protinapad nemških oklopniških od-
delkov, ki so s »Pantrise« in »Tigris« napadli
svoj znikar v boku in ga vrgli nazaj. Ob
tej priliki so po dosedanjih vesteh uničili
23 sovjetskih oklopnikov, 18 težkih proti-
letalskih topov, 8 poljskih havbic in 3
protitankovske topove. Na nekem drugem
mestu so uničili oddelki SS, ki so enako
iz obrambnih bojev prešli k protisunkom,
9 nedeljnih oklopnikov in 2 napadalna to-
pova, 620 padlih je moral pustiti umika-
joči se sovražnik na bojišču. Tudi severno-
zapadno od Dubna je sovražnik, ki je poiz-
kušal razširiti svojo napadno fronto da-
lje proti zapadu, utrpel občutne človeške
in oklopniške izgube. Na področju pri Še-
petovki so izgubili boljševiki skupno 41
oklopnikov, 29 topov in mnogo ostalega
orožja. Poleg tega so sestrelili lovci in
protiletalsko topništvo pri obrambi sovra-
znih bojnih letal in bombniških jat v ju-
žnem odseku 29 sovjetskih letal, dočim so
izgubili sami le eno samo letalo.

V srednjem odseku vzhodnega bojišča
so osredotočili boljševiki svoje napore zopet
v odseku na obeh straneh avtomobilske ce-
ste Smolensk-Orša. Po krvavem propadu
svojih napadov v prejšnjih dneh so zbrali
rezerve in čete iz bližnjih odsekov, s ka-
terimi so od 9.20 zjutraj po težki ognjeni
pripravi obnovili svoje poizkuse za proboj
fronte. Čeprav so napadi iz zaledja stal-
no dovajali nove sile in so preko gor pad-
lih trupel prodirali vedno novi vojski, so
vendar nemške čete vzdržale in dosegle z
istčasno sestrelitvijo 22 sovjetskih oklop-
nikov nov obrambni uspeh. Zgoly na enem
mestu se je posredil sovražnik malenkost-
nen vdor, ki so ga Nemci s protisunkom
in v sledovanju z napadalnimi topovi za-
jezili in skrhali. Boljševške izgube so bile
še težje kakor v nedeljo, ko je nemško top-
ništvo ponovno razbilo sovražnikove sile
že na zbirališčih ali pa pri razbijanju. Kr-
vavi spopadi ob avtomobilski cesti so pri-
silili boljševike, da so odvezli čete tudi z
bojišča ob Lučesi, tako, da so tamkaj bolj-
ševiki zastali. Zato so bile zmanj vse težke iz-
gube, ki jih je sovražnik utrpel pri po-
izkusu, da bi dobil avtomobilsko cesto Or-
ša-Vitebsk. Razen ob avtomobilski cesti
so se v srednjem odseku razvili boji le še
ob Berezini. Deli sveže sovjetske divizije
so skušali s kratkimi, silovitimi ognjenimi
udarci vdreti v nemško črto, takojšen pro-
tisunek pa je pognal sovražnika nazaj. Na-
daljnja krajevna podjetja so se zrušila že
v obrambnem ognju.

V severnem odseku so nadaljevali bol-
ševiki severno od Pskova z bojnimi letali
in močnim topništvom podpre napade.
Enako kakor prejšnjega dne so jih Nemci
tudi sedaj odbili. Pri Narvi so nemški od-
delki, ki so kljub težkim ozemeljskim raz-
merjem prešli v protinapad, po hudih bojih
zavzeli nekaj ozemlja in zamašili neko vr-
zel v bojišču, sovražnikove protisunke pa
so preprečili. Za nemo oporišče, čigar po-
sadka je odbila vse koncentrične napade,
so še srditi boji.

Na visokem severu so se razplameli bo-
ji v odseku Louhi. Zgodaj zjutraj je so-
vražnik enako kakor že dan prej, po mo-
čni topniški pripravi ponovno napadel neme-
ške postojanke. Planinski lovci in oddelki
SS so v bojih iz bližine ali pa s protisunkom
odbili napadalec ter zaplenili mnogo oro-
žja. Bojni letalci so znova bombardirali na-
prave na murmanskim železnici. Nekateri
kolodvorji južno od Kandalakše so se vžga-
li. Požari so se razširili tudi na polno na-
tovorjene sovjetske oskrbovalne vlake. Po-
noči so bojni letalci bombardirali železnice
na leningrajskem področju. Dobro vrzene
bombe so uničile mnogo vojaškega mate-
rijala, lokomotiv in kakih 140 vagonov.

**Kmetje, vaščani! Poiščite
staro železo in ga izročite
skupnosti za blagor vas samih
in za blagor vašega bližnjega!**

Ustvarjajoče kulturno delo

Radljsko predavanje urednika dr. Tineta Debeljaka

V torek zvečer je v okviru predavanj Zimske pomoči govoril gosp. dr. Tine Debeljak, urednik kulturne rubrike »Slovenec«. Izvajal je:

Kako naj govorimo o kulturi v današnjem času, ko pa vidimo, da jo na vseh poljih podirajo ravno »kulturniki«, ki bi jo morali graditi? Saj so današnje revolucije prinesli k nam v prvi vrsti podeljki s svojimi idejami ter pravim razkazom, ki so ga propagirali po svojih knjigah ter z njim kvari predvsem mladino, ki je uhajala iz rok svojih vzgojiteljev, duhovnikov in učiteljev. V času, ko smo vsi verovali v avtonomnost umetnosti ter sodili o umetnosti po umetniških zakonih, pravičujoč pri tem pravno in idejno prvine, so umetniki sami znali vnesti v svoja dela polno otipljivo tendenco, »razsvetlovanje vseh vrednot«, zlasti kulturnih. Tradicionalni slovenski krščanski zapadno evropski kulturi so postavili nasproti na dialektičnem materializmu temelječe družbo ter začeli z revolucijo...

Kako naj v tem času govorimo o kulturi? V času, ko gore naša cerkva, naši prostori in šolski domovi, šole in gradovi s knjžnicami in edinstvenimi slikami ter kulturno zgodovinskimi spomeniki? Vse to gori v imenu nove kulture, novega reda in nove »človečnosti«, ki naj živi iz razvalin naše stoletne kulture. »Uničevanje je kulturno delo!« je rekel že svoj čas predhodnik sedanje revolucije, Bakunin in s tem nakazal, kako se vrši »prevrednotenje vseh vrednot«, kakor se dogaja sedaj med nami.

Toda: vse kulturno delo med nami ni prenehlo. Še so se našli ljudje, ki vedo, da je kulturno delo — graditi, nadaljevati in popravljati delo prednikov, vzdržati za vsako ceno kontinuiteto kulturnega ustvarjanja ter ne ugasiti te »večne lučke« našega življenja. »Kakor plamen skozi noč«, bi lahko rekli s pesnikom, gori v tej temi današnjih dni kulturno ustvarjanje pesnikov, pisateljev, kritikov in znanstvenikov vseh strok ter umetnikov, ki najdemo tudi še v tem času in teh razmerah možnost navdihla in dela za narod, ki naravnost hrepeni kakor še nikdar po pesni besedi in umetnosti. Kljub uničujočemu delovanju dela naših razumnikov, kljub odsotnosti tolikih naših krajev pri konsumaciji slovenskih knjig moramo zabeležiti upravljanje čudežno dejstvo rasti našega knjižnega trga ter ljubezni do knjig, kakršne naš slovenski človek še ni pokazal. Na tem majhnem prostoru in v teh razmerah izdajamo več knjig, kakor v mirnih časih in pisatelji nam rasto, da je veselje.

Pa ne samo, da narašča število naših pisateljev, tudi njih kvaliteta se je dvignila in zlasti njihov duh se je prečistil in dobil stik z našimi najširšimi plastmi naroda. Njihova duša je šla skozi ogenj, da se je prekalila in se zazrla v narod, v njegovo pravno zdravje in samorodnost, kar nje in nas navdaja z optimizmom in

vero v boljšo bodočnost. Kdo bi ne bil vesel teh pisateljev in izdajateljev, ki v najhujšem času ne poslušajo hujšajočih glasov o »kulturnem molku« in uničevanju, temveč z ljubeznijo, z voljo in zmožnostjo, ki jo imajo, delajo, da ne ugasne tvorna moč v narodu, da ljudstvu ne zmanjka slovenskega branja, ki ga je danes dvakrat potrebno in ga tudi dvakrat tako rado jemlje v roke. Zgodovina bo priznala tej skupini in tem ljudem zasluženo za domovino v času, ko jo je stiskala sila od znotraj in od zunaj, ko je bila na dnu ponižanja in trpljenja, pa je našla v njihovem kulturnem delu tolažbo in up in vero v sebe, v narod in v bodočnost.

In v zvezi s tem delom bi rad omenil našo Zimsko pomoč. Ne samo, da predstavlja srečno prelivanje denarja od premožnih na siromašne ter tako pomaga k socialni ureditvi družbe, temveč ima posebne zasluge za kulturno delo. Zimska pomoč je nudila podporo in nagrado kulturnim delavcem, ki ustvarjajo v tem času, ter jim tako pomaga v njihovem prizadevanju nositi težo dobe. Pa ne samo to. Zimska pomoč je zasnova tudi svoje lastno založbo v obliki Knjižne tombole, ko je založila sedem knjig slovenskih pisateljev ter jih dala opremiti umetnikom, ne da bi jim stavila omejitvene pogoje ter tako pomaga množiti vrednostne knjige na našem knjižnem trgu. Poleg tega pa je zasnova reprezentativno delo sedanje naše kulturne tvornosti. »Zbornik Zimske pomoči L. 1944.«, ki bo zbral doneske najboljših kulturnih delavcev, ki v tem času delajo na kulturnih področjih ter se priznavajo k tistim silam v našem narodu, ki hočejo graditi, graditi in zopet graditi kljub vsem oviram. Zimska pomoč se ni ustrašila žrtve, ki jih v današnjih dneh predstavlja izdaja takšnega zbornika in takšnih knjig, vse pa zato, da podpre kulturno delo kulturnikov in tudi vseh tistih udeležencev, ki so odvisne od slovenskega pisateljskega dela. Tako bo dala zaslužiti vsem grafičnim panogam, obenem pa postavila na knjižni trg v obliki tombole izredno pomembne knjige, pomembne po opremitvi po značaju, kajti z njimi hoče počastiti med drugimi življenjske jubileje takih spominov slovenskega kulturnega življenja, kakor je Jurčičeva in Gregorčičeva stoletnica, sedemdesetletnica Meška in Slapšaka, šestdesetletnica Ivana Predlija in leto smrti mladega pesnika domobranca Franceta Belantića. Zimski pomoči moramo biti za kulturno delo samo hvaležni ter ji izreči vse priznanje.

Uničevanju slovenske kulture na našem podeželnem moramo in moramo postaviti nasproti kulturno delo v Ljubljani, izbrano in prečiščeno, kakor ga terja od nas čas ter potreba ter pravica naroda.

Naredba o kretanju prebivalstva po policijski uri

Na podlagi pooblašila, danega mi z naredbo Vrhovnega komisarja na operacijskem področju »Jadransko primorje« o kretanju prebivalstva in policijski uri o 22. decembra 1943, št. 15, Verordnungs und Amtsblatt des Obersten Kommissars in der Operationszone »Adriatisches Küstenland«, kos 1, iz 1944, odrejam:

Cl. 1. Do nove odredbe sta hoja in voznja po javnih cestah, trgih in polih na območju mestne občine Ljubljane in onih delov sosednjih občin, ki so vključeni v ljubljansko zaporno ozemlje, od 22. do 4.30 ure prepovedani.

Cl. 2. Kdor bo po uri prepovedanega kretanja na javnih poteh, cestah in trgih za uveljavljen, mora na poziv takoj ostati na mestu, sicer se bo uporabilo strelna orožja.

Cl. 3. Prekrški odredbe te naredbe s kaznujejo z globo od 100 do 1000 lir ali z zapornico od 1 do 10 dni, v težjih primerih pa z obema kaznima.

Cl. 4. Ta naredba stopi v veljavo z današnjim dnem.

Ljubljana, 4. marca 1944.
Prezident divizijski general:
Rupnik s. r.

Prihranki italijanskih delavcev v Nemčiji

Tiskovni urad vrhovnega komisarja na operacijskem področju »Jadransko Primorje« objavlja:

Družine delavcev, ki so zaposlene v Gornji Sleziji (Blechhammer, Auschwitz in Heydebreck) ter v sudetski pokrajini (Brück) pri gradbenih podjetjih, tvoreh Raggiamento Costruttori Italiani in Germania (Skupina gradbenih podjetij v Nemčiji) so do vključno avgusta meseca 1. 1943 dobile medne prihranke tam zaposlenih svojcev. Znanе težkoče pri predkazovanju iz Nemčije so kasneje prekinile nakazovanje teh zneskov.

Šele sedaj je Udruženje podjetnikov v stanju, da lahko javi, da so težkoče pri predkazovanju denarja odstranjene in da so zneski za izplačilo delavcem do decembra 1. 1943 prispadajo medse pripravljeno. Predokaz družinam se bo takoj začel. Te izredne težkoče so bile odstranjene po pristojnih nemških in italijanskih službenih mestih. Razen tega se javlja, da se bo po uradni naredbi na omenjenih gradbenih krajih začela izdaja bančnih izkazov, s katerimi bodo morali delavci nakazovati svoje prihranke iz januarja meseca preko banke Nazionale del Lavoro, kakor vsi drugi italijanski delavci v Nemčiji.

Knjižna tombola

Mohorjeva družba, Vodnikova družba, Slovenska Matica in druge založbe so se Slovencem priljubile predvsem zato, ker so jim za malo denarja darovale velike lepše knjige. Podobno kulturno poslanstvo bo zdaj izvršila Zimska pomoč, ki vam bo za 10 lir podarila kopico izbranih, prirejenih ali pa na novo tiskanih knjig. Za Veliko noč bo izšlo okrog 8000 knjig. Vse bomo razdelili med Vas, srečne dobitnike!

Med največje živčevne slovenske umetnike slikarje sodi nedvomno akademski slikar Riko Debeljak. Ustvaril nam je slike, ki nas bodo vedno znova oživljale. Vodstvo Zimske pomoči je poveljalo Riku Debeljaku, naj za knjižno tombolo ilustrira Dularjev roman »Krka umira«. Slikar bo kmalu dovršil 5 čudovito hkratorezov: Pomlad, Poletje, Jesen, Zimo in avtorja romana. Tako sta se v eni knjižici srečala slikar Debeljak in nadvse nadarjeni mladi pripovednik Jože Dular. Knjiga bo lepo potrdila slovenske kulture in plemenitost, vsestranskega poslanstva Zimske pomoči.

Po vsakem letalskem alarmu mora hišni starišina skrbeti za to, da se zakonišče prečrta in pospravi. Pri tem naj mu pomagajo stanovalci hiše.

LJUBLJANSKI FILMATEORI

KINO MATICA Telefon 22-41
Romantična ljubavna pustolovina v gorah, s smučanjem, petjem in glasbo
ŠOLA ZA LJUBEZEN
V glavnih vlogah: tenorist Johannes Heesters, Viktor Staal, Luise Ullrich
Predstave ob: 15., 17. in 19. uri

KINO SLOGA
III. teden: 15.000 gledalcev.
Največje zanimanje za film.
Zadnja velika umetniška znamenitost filmskega igralca Heinricha Georga
USODA
Iz tragičnega življenja bolgarskega kmeta Meleka in njegovih otrok
Sodelujejo: Gisela Uhlen, Werner Hinz, Oskar Sima, Christian Tassler, dunajska filharmonija
Režija: Geza v. Bolvary
Predstave ob: 15., 17. in 19. uri

Danes zadnjikrat!
Zabavna komedija neverjetnih ljubzenskih zapletov in lovov za biserom, ki se odigrava na mednarodni filististični razstavi
Jenny in gospod v fraku
V glavnih vlogah: Gusti Huber, Johannes Heesters, Hilde Hildebrand, Paul Kemp i. t. d.
Predstave ob: 16. in 19.15 uri

Gospodarstvo

== Racionalizacija v gradbeni stroki. Poročilo dunajskega preizkusnega urada za gradbeni material vsebuje zanimive podatke o novih vrstah gradbenega materiala in o novem načinu gradnje stanovanjskih hiš, ki se bo razvil po vojni. Zavoj se ne peča samo s preiskavo prinesenih vzorcev gradbenega materiala, temveč proučuje tudi nove načine gradnje, preizkuša nove vrste gradbenega materiala in nove načine gradnje hiš. V ospredju so nove vrste gradbenega materiala, ki je izredno lahek in nudi obenem znatno zaščito toplote. Novi sistem gradnje hiš grede na tem, da se deli hiš izločajo v tvornicah in hiše potem samo montirajo, za kar je na stavbišču treba le malo strokovnih moči. Izdelava je bila posebna dunajska tpa enorodonske zasne hiše, za katero je treba le 3600 do 4000 kilogramov gradbenega materiala. Tako hišo je mogoče postaviti v najkrajšem času, in sicer v nekaj urah. Gradbeni stroki je ona panega tehnika, pri kateri je odstotek človeškega dela pr gotovem objektu sorazmerno najvišji. Sprito gigantih nalog, ki jih bo treba izvršiti po vojni v gradbeni stroki, se mora delovni postopek v tej stroki iz temelja reorganizirati in racionalizirati. Zavod vrši obsežne poizkuse tudi za racionalizacijo gradnje velikih gradbenih objektov s čim večjo mehanizacijo dela in s čim večjo uporabo strojev. Poročilo na koncu citira svežnaso izjavo državnega ministra dr. Todta, ki je dejal, da bo morala Nemčija po vojni povečati proizvodnjo stavbnih strojev v takem tempu, ki bo prekosil razvoj proizvodnje letal in topov v sednji vojni.

== Betonske ladje za promet na Donavi. V neki južno madžarski ladjedelnici so pričeli graditi rečne ladje po 1000 ton iz betona. Takla ladja bo dolga 72 metrov, široka pa 10 metrov. Brzina teh ladij je predvidena do 11 milj na uro. Ladje bodo lahko plule tudi v črnem morju.

== Ureditve trgovine s perutnino v Srbiji. Srbska centrala za živino, mleko in maslo je izdala naredbo o oddaji in prodaji perutnine v letu 1944. ki se nanaša na kokoši, race, gosli in purane. Za vsako okrožje, vsak srez in vsako občino bo v sporazumu s kmetijskim in prehranbenim ministrom predpisano, koliko bo treba oddati perutnine. Odkupna cena bo znašala za kokoši 54 dinarjev za kilogram živne teže, prodajna cena v nadrobni prodaji pa bo 74 din.

== Gospodarske vesti iz Rumunije. V prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih desetih mesecih preteklega leta se je donos rumunskih trošarin dvignil na 13,9 milijarde lejv nasproti 5,1 v istem razdobju prejšnjega leta, kar je deloma posledica višjih davčnih stopenj, pa tudi posledica narasle potrošnje. Tako se je spričo postopnega ukinitve v racionalizaciji že v prvih desetih mesecih lanskega leta potrošnja jedilnega olja povečala za 38%, potrošnja sladkorja za 16% in moka za 7%. Rumunska narodna banka je izdala ukrepe, ki grede na tem, da bo v bodoče v prvih deset

Kronika

* **Državni pogreb bivšega prezidenta Finske.** Bivšega prezidenta finske republike Swinhufvuda bodo pokopali v četrtek 9. marca na pokopališču v Lohumakiju.

* **Belunski škof umrl.** V Bellunu je umrl škof Giosue Cattarozzi, nadškof v Bellunu in Feltreju. Pokojnik je bil rodom iz Cortale pri Vidmu na Furlanskem ter je učakal starost 81 let. Nad 30 let svojega življenja je preživel kot škof belunsko škofije.

* **Poroča.** V ponedeljek 6. marca sta se poročila na Vrhniki g. Ivan Kogej, posestnik gostilničar in trgovec v Postojni in g. Olga Turkova, posestnica in gostilničarka na Vrhniki. Za priči sta bila g. Slavko Kogej, trgovec v Postojni in g. Anton Turk, uradnik in posestnik v Orehku. Ugodni par je poročil borovniški župnik g. Ciril Jerina. Iskreno čestitamo!

* **Pet sto Italijanov se je zadušilo v predoru.** Iz Neaplja poročajo, da je vlak, s katerim se je vozilo 509 potnikov, otičal v nekem predoru. Zaradi dima iz dimnika lokomotive se je v predoru zadušilo nad pet sto ljudi.

* **Viktor Emanuel je brzojavil abesinskega cesarja.** »Deutsche Adria Zeitung« poroča, da sta pred nekaj dnevi izmenjala brzojavki izdajalski kralj Viktor Emanuel in abesinski cesar Haile Selassie. Brzojavki sta bili zelo prišrčni.

* **Mi plešemo, medtem ko krvavi domovina.** V Milano so prišli nad sto maskiranih oseb, ki so se v kostumih udeležile raznih plesnih prireditve. Neko skupino maskiranih veseljakov so spodili na ulico z napisom: »Mi plešemo, medtem ko krvavi domovina«.

* **Velik požar v skladiščih žita v Baslu.** V poslopjih Grano Werke A. G. v Baslu v Švici je nastal velik požar, ki je divjal vsa noč od sobote na nedeljo in še v nedeljo dopoldne. Nastala je velika škoda, ki je še niso mogli oceniti.

* **Ogenj v tvornici copat.** V Fagagni na Furlanskem je nastal v tvornici copat ogenj, ki je povzročil 12.000 lir škodo. Vzrok požara je bila neka napaka v dimniku.

* **Na smrt obsojeni plenilič.** Po strahovalnem napadu na neko južno nemško mesto so trije iznemški delavci porabili priliko, da so začeli pleniti po tujih stanovanjih. 47-letni Marius Berry je ukradel iz poskodbane avtomobila več predmetov. Bil je prijet na lico mesta. Nadalje so zasedli pri plenitvi tudi 19letnega Nikolaja Kondoliana in 22letnega Andreja Dadopula. Oba sta bila zasačena v trenutku, ko sta hotela odnesti iz neke porušene hiše več kosov obleke in tok za pistolo. Vsi trije plenilci so se morali zagovarjati pred sodiščem v Lenzu, ki jih je obsodilo na smrt.

Iz Ljubljane

u— **Novi grobovi.** Za vedno je zapustil svoje g. Franc Vesel. Njegovo truplo leži do četrtega ob 11. dopoldne na domu v Petrkovi ulici 8, pogreb pa bo v četrtek ob pol 17. iz kapele sv. Andreja na Žalah na pokopališču k Sv. Križu. — Preminila je g. Katinka Gilly, roj. Škerbinec, za njo žalujejo rodbine Gilly, Csonka in dr. Čadež. K večnemu počitku bodo rajsko spremili v četrtek ob 17. iz kapele sv. Jčefa na pokopališču k Sv. Križu. — Dne 23. februarja je v Koritnici pri Ilirski Bistrici umrla g. Amalija Tomšičeva. Za njo žalujejo družine Tomšičeva, Jelencova in Raffova. Dobro ženo in mater so položili k večnemu počitku na domačem pokopališču. — Pokojnim naj bo ohranjen lep spomin, preostlim svoj bo izrekamo naše odkritosrečno sožalje.

u— **Gošpe Osetovi v spomin** smo prešli iz šiske naslednje vrstice: Niso še omenile rože na gomili nepozabne in zaslužne šiskarice g. Marije Pušarjeve, že je zopet zapel mrtvaški zvon. Vedeli smo, da je težko zbolela g. Osetova, vendar nas je presenetila vest, ki je prispela iz zdravilišča, da gospe Daj-Damove ni več med živimi. Bila je to markantna pojava, ki je v teku desetletja neutrudljivo dar za dnem ob najzgodnejših urah in ob vsakem vremenu tekača po šiskih ulicah in hitela z električno v središču mesta. Velikopotezna, obdarovana z bogatim poslovnim duhom in mravičljivo delavnostjo je pokojna razumela umstveno gospodarstvo in s sodelovanjem svojih domačih dvigniti podjetje do zavirljive višine. Kadar koli si jo obiskal v njenem delovnem kabinetu, si jo našel prezaopleno in v vednem živahnem poslovnem pomenu. Bila je pravi vzor marljivosti in delavnosti žene gospodarice in gospodinjice. Mimo tega ni zanemarila dolžnosti najbožje matere in pri-

jateljice svojima hčerka g. Justa in Berti. Njena dejavnost je našla pot tudi v šiskeno javno življenje. Bila je podpornica in velika dobrotnica šiskih ljudskih knjižnic in pevskemu zboru. Živo znanje in ljubezen je gojila za našo dobro knjigo, do naše lepe pesni, do narodnih seg in običajev. Ob slovesnih prilikah smo občudovali njeno lepo narodno nošo. Neopazen nam je vris njenege lika planšarice na neki dobrodelni ljudski prireditvi. V svoji pestri narodni noši, nasmejana in okitena z nebroj srčki iz leca in vazezin, opremljenimi z narodnimi izreki, se je mladostno sukala v prijaznem pomenu okoli miz in dela spoštnice iz svoje bogate zaloge v cekarju. »Vsak do bi srce. Danes mora imeti vsakdo dve srce!« je bilo njeno geslo večera. Draga gospa! Odpodij se po trudopolnem življenjskem potu! Mir, oni mir, ki ga svet ne more dati, naj lebdí nad Teboj! M.O.

u— **Naša najodličnejša operna in koncertna pevka gđ. Valerija Heybalova** bo sodelovala na velikem simfoničnem koncertu, ki bo pod vodstvom dirigenta Ferd. Herzoga v ponedeljek, dne 13. t. m. ob 19. v veliki unijski dvorani. Gđ. Heybalova uživa pri nas kot umetnica veliko spoštovanje in ima tudi velik uspeh, zato je odveč vsake besede, ki naj poudarja njeno umetniško kvaliteto. Vsako zaupano pevsko vlogo izvede tako dovršeno, da jo je veselje poslušati. To velja tako za gledališki oder, kakor tudi za koncertno dvorano. Na ponedeljkovem koncertu bo pela priznane Škerjančeve samospeve: Beli oblaki, Počitek pod goro in Vizija. Ti Škerjančevi samospevi so najbolj priljubljeni izmed njegovih tovrstnih del. Na koncertu bodo prvič izvajali ob spremljevanju polnega simfoničnega orkestra. Poleg gđ. Heybalove bo sodelovala violinistka Jelka Staničeva. Izvajala bo Bruchov violinisti koncert s spremljevanjem orkestra. V ostalem bodo slišali Sibeliusovo Finlandijo, Debussyjevo Malo suito in Wagnerjevo predigro k operi »Mostrji pevci Norinberški«. Vse tri skladbe izvajala veliki simfonični orkester Zveze gobnikov, ki priredi koncert na korist Zimske pomoči. O ostalih točkah koncerta prihodnjič. Opozarjamo, da bo predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice, kjer se dobi tudi podrobni spored.

u— **Glasbena akademija.** Na sporedu javne produkcije, ki bo 10. t. m. ob 17.30 uri v veliki filharmonični dvorani, so pevske, klavirske in violinke skladbe. Nastopili bodo gojenci in gojenke: Francelj R., Gröbming M., Krulj Š., Kamušić S., Lobe D., Pertot D., Pokorn D., Škrbinšek M. in Stanič J. Sporedi se prodajajo v Matični knjižarni po 6 in 3 L.

u— **Strojni oddelke direktorje drž. železnice v Ljubljani sprejme v službo razkuževalca (dezinfektorja),** ki je dovršil predpisani dezinfektorski tečaj in ima strokovni izpit. Reflektanti naj se zlagse osebno v omenjenem uradu najkasneje tekem 14. dni. S seboj je treba prinesiti osebne listine in spričevala o strokovni izobrazbi in izpiti.

u— **Licitacija zapadlih predmetov** bo v ponedeljek 13. marca t. l. ob 15. uri v mestni zastavljalnici na Poljanski c. 15.

u— **Nameste venca** na grob pok. Rudolfa Dejakua je g. Franc Kocmur daroval Društvu vojnih invalidov 100 Lir.

u— **Društvo slepih** daruje Lir 100 g. Franja Golob v počastitev spomina svojega pokojnega sorodnika.

u— **Kdor se ni jedel jabolka »Kalvile,** ta sploh ne ve, kaj je dobro jabolko. Hitro povprašaj pri Gospodarski zvezi, ako ima še kaj te vrste jabolka na razpolago. Jabolka se prodajajo brez nakazila.

u— **Bratec Branko in sestrica Mica,** priljubljeni ilustrirana zgodba za našo dečo, je pravkar izšla v Knjižarni Tiškovne za druge. Ne pozabite dopolniti »Police za male«, najbolj zaželjeno zbirko mladinskih slikanic, ki je narasla že do sedmege zvezka.

u— **Anglesko-slovenski slovar** prof. Škerljeve je pravkar izšel in ga dobite v knjižarni Tiškovne zadruge v Ljubljani, Sešenburgova ul. 3.

u— **Dijake inje srednjih šol opozarjamo** na instrukcije vseh predmetov. Oddelki za nižješole in višješole. Ločene skupine po razredih. Izbra predmetov po želji. Specijalni tečajji matematike, klasičnih in modernih jezikov. Privrsten pouk, najbolj prilika in jamstvo za uspešno dovršitev razreda. Specijalne strokovne instrukcije za srednje šole, Kongresni trg 2/II.

u— **Kitaristi!** V tisku je šola kitarske solo-igre, ki jo je napisal g. Hladky Karel. Poleg lestvic, kadenc vsebuje 38 etud. 23 narodnih pesmi in zgodovino kitare. Predprodajna cena 45 lir. Naročila sprejema pisarna glasbene šole Sloge do 18. t. m.

Klavirske skladbe slovenske mladine

Hvalevredno se množi slovenska mladinska klavirska literatura. O tem smo se prepirali že ob lanskem večeru slovenskih mladinskih klavirskih skladb, ki je zbudil živo zanimanje vseh ljubiteljev mladinske glasbene tvornosti. Prof. Zorka Bradacova pa je s svojila posrečeno misel posebne produkcije svojih gojenc in gojencev z izvajanjem izbranih mladinskih klavirskih skladb.

Na smiselno izbranem sporedu so bili Pavčič in Santel, Škerjanc in Koporc, Adamič in Osterc, Ramovž in Tomc, Premrl in Šivic, Mihelič in M. Sancinova, Mirk in Ščekova, Bravničar, Hrovatin in Gregorc. Nekatere skladbe so težje značaja, zato pa je treba tem bolj upoštevati uspehe mladih, nadarjenih izvajalcev ter izvajalk. Razen tega je še pripomniti, da ni klavir idealno usoglasen. Ob vseh omenjenih skladbah se je lahko do dobra ogrevala mladostna glasbena fantazija, ki začuti v njih glasbeno odlično izražene doživljaje ter razpoloženja in jih tudi prizadevno podaja.

Skupno je nastopilo 19 gojenc in 1 gojenec. Med njimi se opazajo sicer precejšnje razlike v znanju, spretnosti in uspehih, vendar pa so vsi nastopajoči izpričali obilo plemenite vneme in nadarjenosti, pa tudi smisla za skrbno pripravljeno, ubrano izvajanje. S tehničnim znanjem in ročno spretnostjo ter smislom za lep oblikovanje tonov izstopajo predvsem Lidja Neuberger, Beatrice Škerjanc, Mirjana Turčič, Mara Fakin in Miklavž Mirjam, ki jo že dobro poznamo s prejšnjih produkcij.

Pohvalno je omeniti vne sadove vztrajnega, smotrnega glasbenega pouka pod vodstvom prof. Zorka Bradacove. Ob nastopu nadarjenega glasbenega naraščaja nismo razbirali samo pozitivnega znanja

kot posledice pravih glasbeno vzgojanih načel in stremeljenj, temveč tudi toplo vzgojiteljsko srce, ki utripa je za napredek plemenito usmerjenega glasbenega naraščaja. Zelo prijetno je presenečenje, ki ga je s svojo zdravno pobudo pripravila prof. Bradacova vsem ljubiteljem mladinske glasbe, predvsem pa staršem, ki so se na sročnji produkciji lahko prepričali o stalnem glasbenem izpopolnjevanju svojih otrok.

Mala filharmonična dvorana je bila polna občinstva, ki je izražalo nadarjenim vajalkam toplo priznanje. Sročnja produkcija je nedvomno sprožila pobudo posnemanja vrednega smiselnega sestavljanja produkcijskih sporedov naše matične glasbene šole.

Recitacijski večer

V torek zvečer je priredil tukajšnji lektorator Nemške akademije v srebrni dvorani Uniona recitacijsko-glasbeni večer. Vodja lektorator, prof. dr. S. W. O. D. je mogel v svojem otvoritvenem nagovoru pozdraviti odlične predstavnike nemških vojaških in policijskih oblasti ter organizacije Todt, zastopnika prezidenta pokrajinske uprave, vršilca dolžnosti mestnega župana Jančigaja, odposlanca Slov. akademije znanosti in umetnosti i. dr. Prebral je tudi pismo, ki ga je poslal lektoratu znani pisatelj Bruno Brehm. po rodu Ljubljancin; v pismu obeta, da pride v doglednem času obiskat svoje rodno mesto.

Spored večera so tvorile pesniške recitacije g. Margarethe Grigier; med njimi je zavzemala osrednje mesto ljubka »Pravljica o melodiji« delo v Ljubljani živečega pesnika Heriberta Grigierja. Lirično navdihnjena proza, ki pripoveduje o usodi lepe melodije, o njeni poti skozi življenje (ptič, goslač, postiljon, urar jo posnemajo), je originalna tudi za to, ker

Ne čakajte zadnjih dni!

Izberite primerna darila za Jožice in Jožete že danes, dokler je še izbira — pri tvrdki:

»JUGOPATENT«, Gospodstvska cesta št. 1—3, LJUBLJANA (zraven trgovine Stupice). J-415-I

Z Gorenjskega

Smrt na jugovzhodnem bojišču. Dne 10. decembra l. l. je padel na jugovzhodnem bojišču 32 letni naddesetnik Rudolf Simič iz Celovca. Pokopali so ga na bojišču.

Predavanja o Indiji na Korškem. Nemška izobraževalna ustanova za Koroško bo priredila širok dežele več predavanj o Indiji. Dne 7. marca so imeli takšno predavanje v št. Vidu ob Glini, naslednji dan v Velikovecu, 10. marca pa bo predavanje v Lenzu. O Indiji predava Julius Pauly, ki je sam prepotoval deželo ter prinesel s tega potovanja lastne fotografije posnetke.

Nesreča pri smučanju. 13letni učenec Janez Kolenik iz celovške okolice se je pri smučanju ponesrečil in si zlomil levo nogo. Zlivi se v celovški bolnišnici.

S štajerskega

Sestanek štabnih vodij v Mariboru. Prošle dni je bil v Mariboru sestanek štabnih vodij štajerskega Heimattbunda. Zvezni vodja Steindl je govoril ob tej priliki o aktualnih vprašanjih ter pokazal na naloge, ki jih bo treba izvršiti v bližnji bodočnosti.

Odlikovanja. Z železnim križcem 1. razreda je bil odlikovan naddesetnik Rudolf Reš, isto odlikovanje 2. razreda pa je bilo podeljeno vojakstu Stefanu Klemencu.

Zlata poroka v Rogasli Slatini. Upokojeni polkovnik Oskar Huber in njegova soproga sta obhajala pred kratkim v Rogasli Slatini zlato poroko.

Tovariški večer v Središču. Na obmejni postaji v Središču so priredili prošle dni tovariški večer, katerega sta se udeležila predstavnik iz Grada in Maribora. Med prepevanjem pesmi in predavanji so se povabljeni gostje tako prijetno počutili, da so zbrali 500 mark prostovoljnih prispevkov za Zimsko pomoč.

Pravljena igra v Konjicah. Konjska šolska dekleta so priredila v dvorani konjskega Heimattbunda predstavi dveh pravilnih iger, ki sta prinesli mnogo veselja in užitka mladim srcom. Najprej so otroci gledali predstavo pravljice »Svinjski pastir«, nato pa igro »Krojaček-junaček«. Obe predstavi sta prinesli 164 mark vstopnine; denar je bil izročen podpornemu fondu za Zimsko pomoč.

Pešter poplavljen v Slovenski Bistrici. Slovenjebistiška dekleta so priredila te dni pester popoldan, na katerem so razstavila tudi svoje izdelke. Obiskovalci so jim pri priliki prisostvovali tudi pravilnici igri.

Nesreča na graškem kolodvoru. 63-letna Amalija Klanjskova iz Maribora je padla tako nesrečno na graški postaji, da si je zlomila nogo v spodnjem delu. Odpeljali so jo na vsehucilsko kliniko v Gradcu.

Iz Trsta

Poziv proizvajalcem mleka v tržaški, gorški in istrski pokrajini. Prehranjevalni zavod v Trstu, Gorici in Pulji je izdal razglas, s katerim vabi vse proizvajalce mleka, naj prispevajo mleko, ki je potrebno predvsem novorojenkom, otrokom v prvih letih starosti ter bolnikom. Odkle pravi, da prehranjevalni zavod v Trstu ne dvomi, da bodo proizvajalci mleka storili svojo dolžnost. Rejem krav, ki bodo oddajali stalne količine mleka, bo zavod pomagal s tem, da jim bo dodeljeval posebno krmo za molzno živino.

Živilske nakaznice je tržaški prehranjevalni zavod razdelil potrošnikom za mesec marec, april, maj in junij. Komur ne bi bila takšna nakaznica dostavljena na dom, naj se javi po 8. marcu pri pristojnem uradu.

Kondenzirano mleko prejmejo v Trstu otroci do 3 let. Delili ga bodo v soboto 11. marca ter bo veljala doza 10.50 lir.

Planinski spominu dr. Julija Kugyja. Za sredo 8. marca je bila napovedana počastitev spomina dr. Julija Kugyja. Spominjski govor ima predsednik tržaškega oddelka Julijske planinske družbe, ki je organizirala počastitveno prireditev.

»Vsakega nekaj«. Pod tem geslom uprizarjajo te dni na odru Rossettijskega gledališča v Trstu zabavno predstavo s pevskimi, plesnimi in glasbenimi točkami. Med

jo ilustrirajo muzikalni vložki, ki smo jih med recitacijo slišali na klavirju. Poleg tega obširnega dela je g. Grigierjeva brala ali recitirala pesmi Delle Grazie, Rilkeja, Schillerja, Goetheja, Vilhelma Buscha in Chr. Morgensterna. Zadnja dva avtorja sta bila zastopana z vrsto kratkih, zdaj izrazito epigramatskih, zdaj humorističnih pesmi z ironično ali satirično noto. Recitatorko odlikujejo prikupen nastop, lep, vseh čustvenih prelivov zmožen glas, očitna jezikovno predavalna kultura in zmožnost inteligentnega življenja v poezijo. Po zaslugi te kvalitete je nudila poslušalcem resničen užitek.

Večer je bil prirejen tako, da je vsako skupino pesmi uvajala klavirska skladba. Tako smo slišali v izvedbi odličnega pianista troje Schumannovih kompozicij in po eno Schubertovo in Beethovenovo. Tako glasbeno sodelovanje je dajalo recitacijskemu večeru večjo pestrost in je povečavalo sprejemljivost za lepe petične učinke.

Torquato Tasso

Štiristoletnica rojstva pesnika Torquata Tassa obuja spomin na eno najznamenitših človeških in umetniških osebnosti Italije na prehodu renesanse v barok. Nekateri, ki so zavrženi v Preporod, ga imenujejo »poslednji pesnik renesanse«, kar zveni očitno: kakor vzdih za časi, ki so jih opevali s tolikim hrepenenjem Gobineau. Meščevskij in sam švicarski profesor Burckhardt. Drugi pa vidijo v Tassu prvega pesnika baroka zato ne obsevaio njegove tragične malone dork-hotske po-stave z večernim mrazem z jutranjim svitom: bil je znanilec novega razdobja.

Torquato Tasso je ime, ki je tri stoletja vzbujalo pozornost zanimanja; vsaka doba si je tega pesnika razlagala po svoje, mnogi so ga vpeljali v svoje pesniške ali dramske spise,

drugim nastopata znana radijska pevca Alda Mangini in Alfred Clerici.

Demografsko stanje Trsta dne 5. in 6. marca: 15 rojstev, 28 smrtnih primerov in 2 poroki.

Smrtna koša. Te dni so umrli v Trstu 84letna Antonija Bajc vd. Jeras, 81letna Franciška Purč vd. Godnič, 44letna Antonija Pavlič, 62letni Herman Dan, 79letna Ana Bečaj, 69letni Miklavž Nahič, 79letna Ivanka Petrončič-Vovk, 39letni Josip Gabana, 51letni Marjan Geč, 63letna Ana Bekan-Bratovič, 68letna Viktorija Doplicher, 69letni Franc Škerljavaj, 85letni profesor Ivan Kante in 8 letni Martin Jurčević.

Himen. V Trstu so se poročili trgovci Viktor Colaiera in gospodinja Albina Metič, mornar Hermin Zerovec in šivilja Noemi Pereson.

Nenadna smrt zadrškega priseljence. Te dni je pripotoval v Trst s svojo družino 52letni Josip Stefani, priseljenec iz Zadra. Zvečer je šel skupno s svojo hčerko k pristanšču po neke potrebnosti, ki jih je rešil pred bombardiranjem iz Zadra v Trst. Ko je pomagal peljati stvari na nekem ročnem vozčku, mu je nenadno postalo slabo. Kmalu za tem je izdihnil. Zdravnik dr. Okorn je ugotovil, da je umrl zaradi srčne kapli.

Obstreljen slikar. Nekaj dni sem se mi-di v Trstu slikar Rihard B. Stanutto. Prispel je iz Gorice, kjer ga je pred meseci obstrelil neznanec, ko se je poneli vračal domov. V Trstu bo prišel na novo s svojim slikarskim delom. Od dobljenih ran je že precej okrevaj.

Ročna bomba ni igrarja. 16letni Danilo Vovk iz Trsta je našel ročno bombo, s katero se je hotel igrati. Bomba pa se razpočila in ga poškodovala po vsem telesu. Zlajsti pa na levi. Ponesrečenega dečka so prepeljali v tržaško bolnišnico.

Goreti je pričelo zaradi slabega dimnika v nekem stanovanju v Rossettijski ulici 67. G-silici so ogenj pogasil. Škoda na srečo ni velika.

Zrtev napada. V nedeljo so v Trstu pokopali fašista Georgia Pitacca. ki je bil napaden v Dilaž pri Trstu. Pitacco je podlegel dobljenim poškodbam.

Motena pojedina. Družba 40 oseb je naročila v neki tržaški gostilni krepko pojedino, katero so namestili gostje poiziti za zaprtimi vrati. Smola in nesreča pa sta hoteli, da se je pojedina začela čez policijsko uro, zaradi česar so pot. klati na vrata policijski organi. Zasedli so goste za polno mizo in prišli ne samo nje, temveč tudi gostilničarja, ki jim je serviral m-so, kruh, močnate jedi in drugo brez živinskih nakaznic. Policijski organi so ob tej priliki preiskali k čmarjeve shrambe ter zaplenili prave znatne količine živil.

400.000 lir vredno konfekcijsko blago ukraden. Drzna vlomilka in tatinska družina se je vtihovala v prostore trdnice Viljem Genel na trgu Sansovino. Odnesli so večje količine konfekcijskega blaga, vrednega okoli 400.000 lir. Policija poizveduje za zlikovci.

Iz Hrvatske

Pompe za vojne oškodovance. Ura. ni list je objavil zakon, ki predvideva prosto razpoloženje za javnimi in zasebnimi poslopi za nastanitev vojnih oškodovancev. Nadajnji zakon da daje vojnim oškodovancem in po letalskih napadih prizadetim pravico razpolaganja s stavbami materialom, z gospodinjstskimi predmeti, s tkanini in in usnjem, ki jih imajo trgovci na zlogi.

Pri tojnos: izrednih sodišč je bila s Polglavnikov odredbo razširjena tudi na tatlvine, plenjenje in druge premoženjske delikte, storjene v evakuiranih predelih ali ob času letalskega alarma.

Hrvatsko-albansko društvo v Sarajevu. V svrhu čim tesnejših kulturno-političnih vezi med Hrvatsko in Albanijo so tudi v Sarajevu ustanovili Hrvatsko-albansko društvo. To je na Hrvatskem druga ustanova te vrste. Prvo hrvatsko-albansko društvo je bilo ustanovljeno v Zagrebu.

Smrt hrvatskega ustaškega borca. Zupan liskoga okrožja major Jurca Frković je bil na poti iz Susaka v Senj napaden o nekem ameriškega letala ter ubit z istelkom iz strojnice. Frkovića so pokopali v Gospiću ob veliki udeležbi domačega prebivalstva. Pokojnik je bil eden najstarejših ustašev ter se je udeležil njihove vstaje v Liki že leta 1922.

Hrvatska operna pevka na švedskem. Iz nemških listov povzemamo, da je bila povabljena na gostovanje v Stockholmu hrvatska operna pevka Gjurgja Halper. Pela bo Tosco, Desdemona in Carmen. Razen tega bo nastopila tudi na štirih samostojnih koncertih.

Premiera Senečičevega dela v Vratislavi. Mestno gledališče v Vratislavi bo v kratkem vpriporilo z Demetrovo nagrado za

literaturo odlikovano igro hrvatskega pisatelja Gena Senečiča »Očeta Stanič«. Delo je predelal za nemški oder Fred Alber.

Zagrebska umetnika v Gradcu. V okviru nemško-hrvatske kulturne izmenjave sta v Gradcu nedavno nastopila sopranistka Irma Turkovičeva, ki je pela pesmi Huga Wolfa in sodobnih hrvatskih kompozitov, ter pianist Božidar Kunc, ki se je posebno izkazal v izvajanju Ravelovih in Debussyjevih skladb.

Nov list na Sušaku. Dne 1. marca je začel na Sušaku izhajati list »Glas Primorja«. Novi list izhaja dvakrat na teden.

Beleznica

KOLEDAR

Četrtek, 9. marca: Franciška.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matice: Sola za ljubezen.

Kino Sloga: Usoda.

Kino Union: Jenny in gospol v fraku.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1; Behovec, Kongresni trg 12; Komotar, Vič, Tržaška cesta.

ZATEMNITEV

je strogo obvezna od 18.30 do 5. ure!

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

D R A M A:

Četrtek, 9. marca ob 18.: Slaba vest, Red A. Petek, 10. marca: Zaprti.

Ludwig Anzengruber: »Slaba vest«. Vseloigra v štirih dejanjih. Prevel Al. Benkovič. Osebe: Nagod, bogat kmet — Cesar, Cimzar, njegov svak — Lipah, Stefan, veliki hlapec — Drenovec, Reza, velika dekla — P. Juvanova, Gabrova Lizka — V. Juvanova, Ožb, voznik — Blaž, Róbas, kmet na Pustem vrhu — Peček, Lena, njegova žena — Rakarjeva, Nace, Anž, njuna sinova — Raztresen in Brezjar, Mina, hlapec — Korošek, Metka, dekla — Mazovčeva. Režiser: M. Škrbinšek. Scena: A. Gerlovičeva. Kostumi: J. Vilfanova.

Prihodnji teden bosta v Drami dve premieri: Kleštova komedija »Kazibiti vrce« v režiji prof. O. Šesta z I. Cesarjem v glavni moški vlogi in Cankarjeva »Lepa Vida« kot spominjska predstava ob 25letnici pisateljeve smrti. Naslovno vlogo bo igrala M. Saričeva. Delo je režiral Ciril Debevec.

OPERA:

Četrtek, 9. marca ob 18.: Melodije sreca, Opereta. Lven. Cene od 40 Lir navzdol. Petek, 10. marca: Zaprti.

J. Gregore: »Melodije sreca«. Opereta v treh dejanjih. Peli bodo: Zupan, Baukarto, Barbičeva, Sancinova, Japljiva, Slavčeva, P. Kovič, Gorinškova, P. Juvanova, B. Sancin, M. Sancin, Poličeva, Milčinski, Koširjeva, Bajde, Pianecki, Simondič, Boštjančič i. dr. Dirigent: J. Gregore. Režiser: E. Frelih Koreograf: P. Golovin.

Vodstvo Opere se abonentom opršča, ker zaradi stalnih obolenj v vrsti prvih sopranistik ni moglo v zadnjih tednih razviti opernega repertoarja po določenem načrtu in so iz tega razloga izpadle predstave za abonente. Opera pripravila trenutno 3 premiere

Skrivnostni Burbonec

V kroniki francoskih kraljev zija vrzel. Vsako pozna Ludovika XVI., nesrečnega vladarja, ki ni mogel zadržati francoske revolucije in ga je to zato gnalo pod giljotino. Ko pa je minil Napoleonov čas, je Korzu sledil brat Ludovik XVI., to je Ludovik XVIII. Vprašati se moramo

kje je ostal Ludovik XVII?

Za tem vprašanjem tiči neka skrivnost. Ludovik XVI. je imel s svojo ženo Marijo Antoinette dva sina, od katerih je starejši umrl leta 1789. Ostal je drugi sin, ki se je rodil leta 1785, in bi moral podedovati krono ter predstavljati kraljestvo. Kot takšnega so ga priznali Burbonci, ki so med revolucijo strahovale počenili v tujino. Prejel je ime Ludovik XVII. Toda s kraljevo rodbino vred je padel tudi ta dedek Jakobinec v roke in so ga imeli mnogo let v svoji oblasti. Dne 10. junija 1795 oveljavila neki protokol njegove smrti. Ta protokol pravi doslovno: »Umrli je Louis Charles Capet, star deset let in dva meseca, bivačji v templeških stolpih, sin Louisa Capeta, zadnjega kralja Francozov, in Marije Antoinette Avstrijske. Pekojni se je rodil v Versaillesu in umrl pred večerjem ob 3. popoldne.«

Mnogi so se zadovoljili s to ugotovitvijo, nekateri na jo izpodbijajo še do današnjega dne. Zgodilo naj bi se bilo tole: Leta 1833, ko so Francozi že davno imeli svet kralja (in sicer Louisa Philippa Orleanskega), se je v Parizu pojavil neki pruski urar po imenu Naundorff in navedel, da je on kralj Ludovik XVII.

3 pretendenti na francoski prestol

To ni bilo nič nenavadnega, kajti že prej so se bili pojavili trije pretendenti, ki so trdili isto o sebi. Eden izmed teh je bil umrl leta 1812, v ječi, drugi je leta 1830, med juljsko revolucijo izginil brez sledu, tretjega so obsodili na dvanajst let ječe, pa je ušel in se pojavil pozneje v Angliji. Tudi Naundorff ni imel sreče. Leta 1836, so ga izgnali, odšel je na Holandsko in je tam 1845 umrl. Odtlej se se bavil z osebnostjo tega spandauskega urarja zlasti francoski zgodovinarji, a tudi po tujini Burbonci so se morali z njo baviti in so ga nekateri smatrali za navadnega sleparja, drugi za pustolovca, tretji pa za pravega kralja. Posledica so bili neštevilni spori. A sedaj je francoski pisatelj Naundorff, kakor sam meni, dokončno razčistil to »Naundorffovo afero«. Naundorff naj bi bil po njegovem v resnici

Ludovik XVII. Castelot je ugotovil to po metodah, ki so malo neobičajne, pa jih ne moremo kar tako zavreči.

Dan potem, ko so usmrtili Robespierre, pravi Castelot, so našli v njegovi miznici molitvenico Marije Antoinette, v njej pa v majhnem ovitku šop las. Zraven je bila pripomba »dauhinovi lasje«. Ta relikvija je bila po Castelotovi navedbah do danes v rokah ene in iste rodbine, o njeni pristnosti ne moremo dvomiti. Prav tako ima neka druga rodbina šop las, ki izvira z Naundorffove glave. Castelot je oba kodra ponesel prof. Locardu, da bi ju ta kemično preiskal. Locard, vodja lyonskega policijskega laboratorija, je z mikroskopom in drugače ugotovil, da izvirata oba kodra z iste glave Torej sta bila

Naundorff in dauphin v resnici ena in ista oseba,

namreč kralj Ludovik XVII. — tako zaključuje Castelot.

Temu ni mnogo oporekati, a vendar bodo še nadalje skeptiki, ki se bodo vpraševali, ali izvirata oba kodra v resnici s prestolonasledniškeve odnosno Naundorffove glave. Da bi podal dokaz za to, bo Castelotu vseskozi težko:

Ljudsko gibanje na Švedskem

Glavni ravnatelj švedskega državnega statističnega urada v Stockholmu dr. Ernest Höijer je objavil zanimiv pregled ljudskega gibanja v zadnjih časih na Švedskem.

Od sredine 19. stoletja do drugega desetletja našega veka, pravi v svoji knjižici, je znašalo število živorojenih otrok v tej deželi 130.000 do 135.000. Odtlej se je število porodov razen v letih okrog 1920 stalno manjšalo in je doseglo

leta 1933. najnižje stanje.

Medtem ko se je okrog sredine prejšnjega stoletja na vsake 1000 prebivalcev rodilo 32 otrok, jih je bilo leta 1909 le 26, leta 1933, po 25-letnem padanju, pa samo še 13,7 na 1000 prebivalcev. Se v Nemčiji, kjer je bilo opaziti podobne pojave, se je omenjenega leta rodilo na 1000 prebivalcev 1 otrok več, Francija je se mogla tedaj ponasiti celo s 16,2 poroda na 1000 prebivalcev. Zanimivo pa je, da z nazadovanjem porodov ni šlo sporedno na-

tu je pač treba verjeti izročilu. Če sprejmemo še to, tedaj si moramo biti na jasnem, da so že med revolucijo krožile vesti, da otrok, ki je bil umrl v Templu, ni bil dauphin, temveč nek neznan deček, ki so ga bili vihotipali kraljevini zvesti ljudje. Že tedaj je pripovedovala na primer žena čevljarja Simona, ki je bil dauphinov čuvar, da je neki rojalistični agent po imenu Gènes Ojardias zamenjal oba dečka, da bi mogel rešiti kraljevega sina.

Prav tako je treba omeniti, da je ob Naundorffovem pojavu izjavila nekdanja dauphinova pusta, da imata dozdnevni Ludovik XVII. in bivši kraljevi sin iste znake. Naj je bilo kakor koli, vsekakor je imela Naundorffa za pravega prestolonaslednika. Vendar to seveda še ni dokaz za pravilnost njegovih trditev, čeprav je holandska vlada Naundorffa, ko je prbežal na njeno ozemlje, priznala za Ludovika XVII.

Ne manjka torej prijemkov, ki podpirajo Castelotova dognanja. Naundorff je bil bržkone zares to, za kar se je izdal. Pa kaj to pomaga! Čas je že davno šel preko prostora, na katerem je stal nekoč ta Odisej med Burbonci, ljudski spomin ga ne pozna več. Sedaj je stopil za trenutek pred javnost, a koga danes to še gane?

zadovanje števila prebivalstva — a to zavoljo tega, ker je bilo število smrtnih primerov majhno. Tako je sredi preteklega stoletja na 1000 prebivalcev umrlo še 21 oseb, v začetku tega stoletja 15 oseb, leta 1933, pa samo 11,2 osebe. Presežek rojstev je znašal v primeri s smrtni rojstev v preteklem stoletju 11, leta 1933, pa se je znižal na 2,5. Za primerjavo naj navedemo, da je isto leto v Nemčiji znašalo število porodov 14,7, število smrti 11,2, presežek porodov pa 3,5, tako da je bilo stanje ugodnejše kakor na Švedskem.

Od leta 1933 dalje je opaziti tudi na Švedskem — kakor v Nemčiji — neki

preobrat na bolje.

Število porok se je na Švedskem od leta 1931, do 1939, povečalo skoraj za 40 odstotkov, z njim pa tudi število porodov. Slobodna poroka se je pokazala že l. 1935., v naslednjih letih je šla krivulja počasi navzgor. Leta 1939, so našli 15,4 poroda na 1000 prebivalcev, v letih 1940. in 1941. se je pojavilo sicer neko nazadovanje, toda l. 1942 je število porodov znašalo spet 17,7. To pomeni v primeri z letom 1933, porast za 25 odstotkov ali v absolutnih številkah od 85.000 na 113.000, kar je od l. 1922 najvišje število sploh.

Ker je umrljivost od l. 1933. malenkost narasla, je znašal presežek rojstev samo 2 odstotka, potem pa je bilo opaziti neko nazadovanje smrtnih primerov, zlasti l. 1942., tako da je znašal

življenjski indeks 7,8 na 1000 prebivalcev.

Nasprotno letu 1933. navajajo to kot velik napredek. V Nemčiji je znašal življenjski indeks l. 1939. n. pr. 10, l. 1941. pa še vedno 8,6.

Ugodnejši razvoj, ki ga je opaziti na Švedskem v zadnjem desetletju, se ne deli enakomerno na deželo. Mesta, ki so drugače kot prva začela omejevati porode, so po l. 1933. spremenila svoje vedenje. Medtem ko so tega in naslednjega leta imela samo 11,5 poroda na 1000 prebivalcev, jih je podeljeval prekašalo s 14,8 poroda. V mestih je znašal presežek porodov manj nego l. v Stockholmu pa je bilo več smrtnih primerov nego porodov. Po l. 1934. pa se je število porodov v švedskih mestih začelo dvigati in je znašalo 1942. n. pr. 18,2 na 1000 prebivalcev, s presežkom 9,3. Sam Stockholm je dosegel 1942. presežek 5500 porodov, dočim je imel še l. 1932. primanjkljaj 500 porodov. Podeljeval je s 17,3 poroda na 1000 prebivalcev dosegel presežek 6,3 in je zaostajalo torej za mesti, kar je zanimivo, ker je drugod sicer v splošnem opaziti, da podeljuje v tem pogledu prekaša mesta. Kot vzrok navajajo povečanje števila porok po mestih, a to je spet posledica velikega doseljevanja mladih ljudi, zlasti žensk, s podeljevanja v mesta. L. 1810. je prebivalo po mestih 10 odstotkov švedskega prebivalstva, danes pa že 40 odstotkov, če niti ne prištejemo mestom podobnih naselij pred pravimi mesti. Samo v teh naseljih živi nad milijon ljudi. Da se posebno ženstvo seli s podeljevanja v mesta, nam drastično kaže dejstvo, da izkazuje švedske vasi

na 1000 moških samo 884 žensk,

dočim je po mestih na 1000 moških 1174 žensk. Tako se mnogo vačanov sploh ne mo-

re poročiti, zato število porok na deželi nazaduje in zato so ta dejstva eden izmed najvažnejših problemov švedske demografske politike.

Vlada si prizadeva na razne načine, da bi odpravila vzroke, ki ogrožajo še vedno porast prebivalstva. V ta namen je sestavila razne preiskovalne komisije in sprejela razne predloge, ki naj bi stanje izboljšale. Med drugim je omeniti tu reforme o oskrbi nosečih žensk, podpiranje mater in otrok, posojila novorojenčcem do 1000 kron, ki naj se vrnejo v petih letih, dalje nove zaščitne odredbe za ženske v poklih, ki se hočejo poročiti, manjša davna obremenitev družin z večjim številom otrok, pred vsem pa ukrepe, ki naj preprečijo dedno bolni naraščaj. Že l. 1934. je švedska poslanska zbornica po nemškem vzgledu sprejela sterilizacijski zakon, ki so ga 1941. izpopolnili in ki pravi, da se naj z duševno boleznijo, slabomnostjo in podedovanimi boleznimi udarjene osebe sterilizirajo, v nekaterih primerih celo brez njihovega privoljenja. Tako so od 1. julija 1941. do 30. junija 1942. torej

v enem letu sterilizirali 1099 oseb,

izmed teh 717 zaradi slabomnosti. Kar se tiče obdobjenja, gre stremljenje za tem, da bi družine z majhnimi dohodki in večjim številom otrok dobivale sploh neke določene podpore, družine z manjšim številom otrok in samci oziroma samice pa naj bi zato tem več plačevali. Za uresničenje tega predloga bi morala država prispevati letno okrog 300 milijonov kron, to pa začasno ni mogoče.

Kako se bo švedsko ljudsko gibanje obnašalo za naprej, dr. Höijer ne more povedati izločeno, ki ga je opazoval od l. 1933., kaže pač ugodno, kratična pa bodo leta od 1955 do 1960. Če naj število švedskega prebivalstva ne nazaduje, bo treba doseči isto število porok in porodov kakor l. 1942., a šele tedaj, če bo podeljevanje sledilo mestom glede števila otrok, se bo lahko obnovila normalna porast.

Najbolj mrzel kraj

v Srednji Evropi

Meteorološki zavod na Dunaju je ugotovil, da je najhladnejši kraj Srednje Evrope naseljena Lunz na Nizji Avstrijskem. Kraj leži 1300 m nad morjem, vendar pa v globeli 150 m. Tam zabeležijo vsako leto najmanj 50 stopinj mrza.

Križanka štev. 19

Vodoravno: 1. grški zgodovinar, 7. skromen, uhog, 11. del kolodvara, 16. zlasti naprava, 17. egiptovski in sirijski suknjič, ki si je osvojil Jeruzalem, 20. poljski p. delek, 21. orožje, 23. vzročni veznik, 24. spoj, vezilo, 26. hrast; lunjevno ime, 27. steklenik, 28. sleh, strelu, 30. velika riba, 32. obrtnik, 34. grška črka, 35. shramba za krmo, 37. iznajditelj dinamita, 38. močvo ime, 40. zemljepisni pojem, kos v moje potisnjene celine, 42. iz celega, poln, 44. velikano-orjak, 45. telovalno povelje, 47. državno postavljen uradnik za sestavljanje javnih listin, 49. vas pri Ljubljani, 50. število, 52. evropska reka, 54. kos (nikoli celota), 55. oblika pomočnega glogola, 56. češki skladatelj, 58. neumen, 60. žar, sijaj, 62. mlečni izdelek, 63. reka v Srbiji, 65. volikanski, vpliven, močan, 68. mladič domače živali, 69. ptič, 70. lesena posoda, 71. klica, poganjek, zplodek.

Navpično: 1. starogški pesnik, 2. rajski vrh, 3. stvar, zadeva, 4. pritok Urala, 5. del kolosa, 6. kazalni zaimek, 7. plemič, 8. predlog, 9. malomirano žival, 10. število, 12. pesem, 13. ocena, 14. odjuben, neprijazen, 15. vojaški pregled, 18. gradbeni

ni material, 19. sorodnik, 22. samozavesten, zvedajoč se svoje vrednosti, 24. krmilo, vodilo, 25. račun v gostilni, 28. cvetni prah, 29. velika rika, 31. pogonsko središče, 32. oblika pomočnega glogola, 33. glavno mesto baltske države, 35. začimba, 36. kraj v Istri, niže Trsta, 39. veznik, 40. p. gin, smrt, 41. del triletnika, 43. velika posoda, 44. kemikalna prvina, 46. področje, stroka, urad, 48. del stavka, 51. prometno sredstvo, 53. del dneva, 55. moči, sposobnosti, 57. cima, poganjek, 59. čut, 61. volna naprava, 62. del teniške igre, 64. japonska mera, 65. osebni zaimek, 66. njega, 67. p. edlog, 68. kazalni zaimek (množ.)

Rešitev križanke štev. 18

Vodoravno: 1. Abesinija, 7. no, 8. Iv. (van), 9. en, 11. dol, 13. pl. (ural), 14. Pan, 16. sla, 17. Rim, 18. ro, 19. gol, 21. pot, 23. kos, 25. Di, 26. ko, 27. ob, 29. Eacelona,

Navpično: 2. en, 3. sod, 4. NI, 5. Iv. (van), 6. Atlantida, 9. ep, 10. narod, 12. ol, 13. pl. (ural), 15. Nil, 16. sop, 19. grob, 20. po, 22. od, 23. koc, 24. sol, 26. kr. (aljevi), 28. bo.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16					17		18			19		20		
21				22		23				24		25		26
27				28		29		30	31	32		33		34
	35				36		37				38		39	
	40					41			42		43			
44					45				46		47			48
49			50		51			52		53		54		55
56		57		58			59		60		61		62	
63			64			65		66			67		68	
69					70					71				

Živali se pretvarjajo

Znana je živalska telesna mimikrija, ki meri na to, da bi žival očuvala in prekrila pred sovražniki.

Lahko bi pa tudi govorili o neki vrsti duševne mimikrije, pri kateri nastopajo živali skoraj kakor igralci.

Sem spadata na primer pojav, da se žival pretvarja, kakor bi bila mrtva, in tako znana živalska hipnoza. O omenjenem pretvarjanju pravi dr. Abshagen z zavoda za medicinsko zoologijo na vseučilišču v Rigi, da gre istotako za neki zaščitni ukrep, ki ga opazujejo zlasti pri pikapolonicah, pa tudi mnogih drugih žuželkah, kakor kobilicah, stenicah in pajkih. To vrsto neobnavljive psihiološkega stanja, ki ga dosegamo, če postane žival neobnavljiva, opazujemo pri vseh, v znanjani meri sposobna reflektov na dražljaje, neobnavljiva za bolečino in nesposobna, da bi popravila svojo lego.

Pred mlado sivo vrano so položili pri nem poskusu mrtvega, kateleptičnega in živahnega gibajočega se govnača, da bi ugotovili, v koliko varujejo ta različna stanja žuželko pred žaloštnim koncem v vrtnem žolcu. Vrana je oključala najprvo gibajočo se žival, potem se je lotila kateleptične, nazadnje pa mrtve. Če so postavili brzca in mrežo križnega pajka, je prihitel ta in hrošču in ga očinil. Če se je hrošč premikal, ga je pajk takoj ovil, v kateleptično stanje pogreznjenega brzca pa je večnoma vrzel iz mreže.

Med živalsko hipnozo in tem, da se živali hlajijo mrtve, so neke določene zveze. Raziskovalec Schwandtner je že pred dolgi časi opozoril na živalsko hipnozo. Polagala je živali za nekaj časa na hrbet in jih tako pridržal, potem je ugotovil, da so v tej legi ostale, ko jih je spet izpustil. Živali zapadejo tedaj v neko svojevrstno mirujoče stanje, v katerem se ne morejo ne braniti in niti ne morejo uiti. V prejšnjih časih so takšno stanje primerjali s spanjem, a med njima je bistvena razlika, kajti hipnotizirane živali močno diha in kažejo sploh veliko razburjenost. Ptice obračaajo na primer glavo, da si ogledajo

okoličico, gosi in kokoši ključajo plico, drozgi prestrašeno vrešči. Najrazločnejše se kaže živalska hipnoza ali »akinezija«, kakor jo imenujejo s strokovnim izrazom, pri pegasti ovci. Ptica zavzame najprvo obramben položaj s tem, da se postavi na pol na hrbet in stegne noge s krepkimi proti opazovalcu. Potem zapade hitro v stanje nekakšne omotice in neobnavljive. Tedaj jo lahko vzameš iz kletke, ne da bi poskusila pobegniti. Oči so ji zaprte, a vendar skrbno opazujejo, kajti če približaš prst njeni glavi, se zgane, kakor da te hoče ugrizniti.

V isto področje spadajo tudi tako znana »nadomestna dejanja pri živalih. Pogosto lahko opazujemo, da se živali, ki so jim zaprte vse poti do smetnega zadržanja, ravnojo popolnoma nesmiselno. Pri tem gre po raziskavah zoologa prof. dr. Hansa Kriega iz Monakova za tisto, pogosto

neumljivo vedenje, ki zbujajo vtis prave resignacije.

»Miši in mali polhi, ki so se ujeli v past, so se na primer potem, ko so jih vzeli iz pasti, pričeli čediti ali pa so se lotili hrane. Nekaj so pač morali storiti in v svoji neobnavljivosti so se spravili na vsakdanje nagonske posle, čeprav niso bili prikladni njihovem položaju. Videti je neke sporednosti h kričanju in jokanju ljudi, ki zadobi včasih tudi značaj nadomestnega dejanja. Kričanje učinkuje kakor nekakšno mamilo in nam napravi mučen položaj znošen.

Živalsko hipnozo so skušali razložiti kot posledico preplaha, toda potem je uspelo hipnotizirati tudi živali brez velikih možganov. Ker so pa veliki možgani sedež vseh duševnih dogajanj in torej tudi strahu, je videti, da je ta razlaga netočna. Poiskusi bi kazali, da gre za navaden refleks na mehaničen dražljaj, ki ga povzroča trdnost držanje živali, kajti refleksi se lahko izločijo tudi pri živalih brez velikih možganov. Nerodno je le to, da so pri nadaljnjih poskusih hipnotizirali živali tudi tako, da se jih sploh niso dotaknili, a še manj, da bi jih tiščali. Znanost stoji torej tudi v tem pogledu še pred marsikakšno aganko.

zadrl naravnost v oko. Manevriša ko križarka sredi morja in zvišja se ko fakir na vrvi, ki je pripeta visoko v zraku... Respekt imaš pred grozečo konico peresa, kajti knez koncov ne gre tu samo za tvoje oko, ampak tudi za — pero na damskem klobučku! Gorje ti, če se ne umakneš pravočasno! Če se ti pero ni zarilo v oko, zahvali Boga za to dobroto. Toda pero izvažalno štrli naprej, v travmaju je gneča in pero se zadene ob tvoj neoliki klobuk ali se ti zapne za vratnik. Če si velik, kan, te požečka po podbradku; če si majhen, te požečka v uho, ti sili v nos... se malce zavini in — nesreča je mimo. Prav za prav to še ni nesreča. To je sreča! Nesreča nastane tedaj, če se ne znaš dobro umikati in se pero — zlomi. Ojej, takrat jo radno uverješ iz travmajskega voza, četudi kar med divjo, hitro vožnjo, in rajši riskiraš, da si polomiš noge, kakor da bi bil v zasmeš množice izpostavljen plohi ogorčenih besed, ki jih bo lastnica zlomljenega peresa izlila nate...

Tako je bilo tudi z menoj. Iz dneva v dan sem se zvižal in se umikal pred grozečimi peresi vseh mogočih barv in velikosti. Naveličen vseh mogočih akrobacij sem si kupil naočnike... — — —

In poslej sem bil brez bojazni za svoje oči. Nič več nisem trepetal, da bi se v gneči zapililo pero v moje oko in mi ga — izlilo.

Ampak pri tem ni ostalo. Moda je nalezljiva bolezen kakor kuga... Nekega dne je moja žena rekla s sladkim glasom:

»Žiži, nekaj bi te rada prosila...«

»Ah, kakor koli mi pravi Žiži — sicer me pokliče: »Ti, stari...« — — —

»Ah, tidi, stari...« — — —

»Kajna bo odkupnina za to ime... Ko sem kupoval plašč, sem bil namreč tudi Žiži. «Žiži»

ji je kupil nov klobuček, svilene nogavice, steklin in sandale brezpeteče.

Radovednost me je obšla, da sem vprašujoče zategnil:

»No?«

»Ah, Žiži, klobuček, ki si mi ga bil kupil pred mesecem, je tako prazen... Nobenega okrasa ni na njem. Mislila sem, da bi se mu pero lepo podalo...«

»Peroooo?« sem zajecjal in strdi oči se mi je stemnilo od zadrževane jeze.

»Da, pero, je pritrjena s sladkim glasom. «Toda menda nisi jezen, ljubi Žiži, ker si se pričel ves tresti... Pero je zdaj vendar na priku mode...«

»Torej pero si hočeš pripeti na klobuk?« sem onemoglo ponavljal, komaj se krotče, da bi ne kričal na ves glas. »Ne, ljuba moja, tega pač ne boš storila...«

»Moj Bog, le zakaj ne?« je vprašala z jokajočim glasom. »Pero imajo zdaj vse dame, ki hočejo biti moderne...«

»Ne pustim in ne pustim! Jaz ti ga ne bom kupil, primojdunaj da ne! Saj si ob pameti! Mar ne veš, da se izpostavljaš nevarnosti, da boš v gneči osleplila nedolžno žrtve?«

In še sem ji na dolgo in široko pripovedoval dogodbe iz travmajskega življenja. Skliceval sem se celo na svoje nove naočnike, ki sem si jih moral r. baviti zgolj zaradi teh nesrečnih peres, ki ustvarjajo modo.

Ne, nič ni pomagalo. Vse zaman. Tiščala je svoje in nazadnje je med jokom zacepetala z nožico ob tla in zatrmoglavila:

»Kupiti mi ga nočeš, to je vse... Seveda, tisti tvoji kvartinki. Ampak do boš vedel, imela bom pero na klobuku, pa če mi ga kupiš ali ne, če ti je prav ali ne...«

Poln besa sem udaril s stisnjeno pestjo po mizi in zatulil ko ranjen bik v areni;

»Jaz sem glava v hiši, maanzumeceš? Kar sem rekel, sem rekel! In pri tem bo ostalo!« Stopila je tenco k meni. Solze so ji še vzele v lepih očeh, toda prilinjeno se je nasmejala in me pobožala po plesi:

»Oh, Žiži, kdo pa pravi, da ti nisi glava? Toda jaz sem — krona...«

— — —

Napel sem šobo in več ko teden dni nisem spregovoril z ženo. Potem je nekega dne ona prva prekinila mučen molk:

»Žiži, idejo imam...«

»Da?« sem vprašal ves radoveden.

»Kdaj bomo zaklali Makseljina?«

Makselj je naš petelin. V žepu sem ga prinesel lanko leto domov, ko je bil še majhno, neoblegeno pišče. Sam sem ga spital in je krotke, da mi je iz roke. Ponosen sem nanj, ker je lep in postaven. Pa tudi on je ponos dvorišča in omiljen paša vseh kokodajsk na našem in sosedovem dvoriščnem pašniku.

Uganil sem ženino namero

»Aha, že vem, zakaj želiš Makseljino smrt!« sem sknil. »Toda to idejo si kar izbij iz glave...«

Žena se mi je maščevala. Ko sem nekega večera dobre volje prestopil prag domače hiše, mi je udarila na uho molitev hčerke Anke:

»O Bog, razsvetli pamet našemu papanu in vidni vanj misli, da se bo odločil in Makseljina — zaklal...«

— — —

Po tem se je lepega dne pričela bitka. Opoldne sem prišel domov k obedu, toda žene nisem našel v kuhinji. Pogledal sem v sobo — tudi tamkaj je ni bilo.

Skrivnostni Burbonec

V kroniki francoskih kraljev zija vrzel. Vsa-ko pozna Ludovika XVI., nesrečnega vladarja, ki ni mogel zadržati francoske revolucije in ga je ta zato gnala pod giljotino. Ko pa je mislil Napoleonov čas, je Korzu sledil brat Ludovik XVIII., to je Ludovik XVIII. Vprašati se moramo

kje je ostal Ludovik XVII.?

Za tem vprašanjem tiči neka skrivnost. Ludovik XVI. je imel s svojo ženo Marijo Antoinette dva sina, od katerih je starejši umrl leta 1789. Ostal je drugi sin, ki se je rodil 1785, in bi moral nasledovati krono ter predstavljati kraljestvo. Kot takšnega so ga priznali Burbonci, ki so med revolucijo strahovito pobegnili v tujino. Prejel je ime Ludovik XVII. Toda s kraljevo rodbino vred je padel tudi ta deček kabinete v roke in se ga imeli mnogi leta v svoji oblasti. Dne 10. junija 1795 ograbila neki protokol njegovo smrt. Ta protokol pravi doslovno: »Umrl je Louis Charles Capet, star deset let in dva meseca, bivajoč v kompleksih stolpih, sin Louis Capeta, zadnjega kralja Francozov, in Marije Antoinette Avstrijske. Pokojni se je rodil v Versaillesu in umrl med večeranjem ob 3. popoldne.«

Mnogi so se zadovoljili s to ugotovitvijo, nekateri pa jo izpodbijajo do današnjega dne. Zgodilo naj bi se bilo tole: Leta 1833, ko so Francozi že davno imeli spet kralja (in sicer Louis Philippe Orleanskega), se je v Parizu pojavil neki pruski urar po imenu Naundorff in navedel, da je on kralj Ludovik XVII.

3 pretendenti na francoski prestol

To ni bilo nič nenavadnega, kajti že prej so se bili pojavili trije pretendenti, ki so trdili, da so oni. Eden izmed teh je bil umrl leta 1812, v ječi, drugi je leta 1830, med juljsko revolucijo izgubil brez sledu, tretji so ob sodili na dvajset let ječe, pa je ušel in se pojavil pozneje v Angliji. Tudi Naundorff ni imel sreče. Leta 1836, so ga izgnali, odšel je na Holandsko in je tam 1845 umrl. Odtlej se je bavil z osebnostjo tega spanduskega urarja zlasti francoski zgodovinarji, a tudi pe- tneel Burbonci so se morali z njo baviti in se ga nekateri smatrali za navadnega sleparja, drugi za pustolovca, tretji pa za pravega kralja. Posledica so bili neštevilni spori. A sedaj je francoski pisatelj Castellet, kakor sam meni, dokončno razčistil to »Naundorffovo afero«. Naundorff naj bi bil po njegovem v resnici

Ludovik XVII. Castellet je ugotovil to po metodah, ki so malo neobičajne, pa jih ne moremo kar tako zavreči.

Dan potem, ko so usmrtili Robespierja, pravi Castellet, so našli v njegovi miznici molitvenico Marije Antoinette, v njej pa v majhnem ovitku šop las. Zraven je bila pripomba »dauphinovi lasje«. Ta relikvija je bila po Castelletovih navedbah do danes v rokah ene in iste rodbine, o njeni pristnosti ne moremo dvomiti. Prav tako ima neka druga rodbina šop las, ki izvirajo z Naundorffove glave. Castellet je oba kodra ponesel prof. Locardu, da bi ju ta kemično preiskal. Locard, vodja lyonskega policijskega laboratorija, je z mikroskopom in drugimi ugotovil, da izvirata oba kodra z iste glave. Torej sta bila

Naundorff in dauphin v resnici ena in ista oseba,

namreč kralj Ludovik XVII. — tako zaključuje Castellet.

Temu n' mnogo oporekati, a vendar bodo še nadalje skeptiki, ki se bodo vpraševali, ali izvirata oba kodra v resnici s prestolonasledniškega laboratorija, ali pa ne pozna več. Sedaj je stopil za trenutek pred javnost, a koga danes to še gane?

Ljudsko gibanje na Švedskem

Glavni ravnatelj švedskega državnega statističnega urada v Stockholmu dr. Ernest Höijer je objavil zanimiv pregled ljudskega gibanja v zadnjih časih na Švedskem.

Od sredine 19. stoletja do drugega desetletja našega veka, pravi v svoji knjižici, je znašalo število živorojenih otrok v tej deželi 130.000 do 135.000. Odtlej se je število porodov razen v letih okrog 1920 stalno manjšalo in je doseglo

leta 1933. najnižje stanje.

Medtem ko se je okrog sredine prejšnjega stoletja na vsake 1000 prebivalcev rodilo 32 otrok, jih je bilo leta 1909 le 26, leta 1933, po 25letnem padanju, pa samo še 13,7 na 1000 prebivalcev. Še v Nemčiji, kjer je bilo opaziti podobne pojave, se je omenjenega leta rodilo na 1000 prebivalcev 1 otrok več. Francija se je mogla tedaj ponahati celo s 16,2 poroda na 1000 prebivalcev. Zanimivo pa je, da z nazadovanjem porodov ni šlo sporedno na-

tu je pač treba verjeti izročilu. Če sprejmemo še to, tedaj si moramo biti na jasnem, da so že med revolucijo krožile vesti, da otrok, ki je bil umrl v Templu, ni bil dauphin, temveč neki neznan deček, ki so ga bili vthotapili kraljevini zvesti ljudje. Ze tedaj je pripovedovala na primer žena čevljarja Simona, ki je bil dauphinov čuvar, da je neki rojalistični agent po imenu Gènes Ojardias zamenjal oba dečka, da bi mogel rešiti kraljevega sina.

Prav tako je treba omeniti, da je ob Naundorffovem pojavu izjavila nekdanja dauphinova pestunja, da imata dozdnevno Ludovik XVII. in bivši kraljevi sin iste znake. Naj je bilo kakor koli, vsekako je imela Naundorffa za pravega prestolonaslednika. Vendar to seveda še ni dokaz za pravilnost njegovih trditev, čeprav je holandska vlada Naundorffa, ko je prebežal na njeno ozemlje, priznala za Ludovika XVII.

Ne manjka torej oprijemkov, ki podpirajo Castelletova dognanja. Naundorff je bil bržkone zares to, za kar se je izdal. Pa kaj to pomaga! Čas je že davno šel preko prostora, na katerem je stal nekdo ta Odisej med Burbonci, ljudski spomin ga ne pozna več. Sedaj je stopil za trenutek pred javnost, a koga danes to še gane?

zadovanje števila prebivalstva — a to zavoljo tega, ker je bilo število smrtnih primerov majhno. Tako je sredi preteklega stoletja na 1000 prebivalcev umrlo še 21 oseb, v začetku tega stoletja 15 oseb, leta 1933, pa samo 11,2 osebe. Preseček rojstev je znašel v primeri s smrtni torej v preteklem stoletju 11, leta 1933 pa se je znižal na 2,5. Za primerjavo naj navedemo, da je isto leto v Nemčiji znašalo število porodov 14,7, število smrti 11,2, preseček porodov na 3,5, tako da je bilo stanje ugodnejše kakor na Švedskem.

Od leta 1933 dalje je opaziti tudi na Švedskem — kakor v Nemčiji — neki

preobrat na bolje.

Število porok se je na Švedskem od leta 1931 do 1939 povečalo skoraj za 40 odstotkov, z njim pa tudi število porodov. Slabotna porast se je pokazala že l. 1935, v naslednjih letih je šla krivulja počasi navzgor. Leta 1939, so našli 15,4 poroda na 1000 prebivalcev, v letih 1940, in 1941, se je pojavilo sicer neko nazadovanje, toda l. 1942 je število porodov znašalo spet 17,7. To pomeni v primeri z letom 1933, porast za 25 odstotkov ali v absolutnih številkah od 85.000 na 113.000, kar je od l. 1922 najvišje število sploh.

Ker je umrljivost od l. 1933, malenkost narasla, je znašel preseček rojstev samo 2 odstotka, potem pa je bilo opaziti neko nazadovanje smrtnih primerov, zlasti l. 1942, tako da je znašel

življenjski indeks 7,8 na 1000 prebivalcev.

Nasproti letu 1933, navajajo to kot velik napredek. V Nemčiji je znašel življenjski indeks l. 1939, n. pr. 10, l. 1941, pa še vedno 8,6.

Ugodnejši razvoj, ki ga je opaziti na Švedskem v zadnjem desetletju, se ne deli enakomerno na deželo. Mesta, ki so drugače kot prva začela emigrirati porode, so po l. 1933, spremenila svoje vedenje. Medtem ko so tega in naslednjega leta imela samo 11,5 poroda na 1000 prebivalcev, jih je podočelje prekašalo s 14,8 poroda. V mestih je znašel preseček porodov manj nego l. v Stockholmu pa je bilo več smrtnih primerov nego porodov. Po l. 1934, pa se je število porodov v švedskih mestih začelo dvigati in je znašalo 1942, n. pr. 18,2 na 1000 prebivalcev, s presežkom 9,3. Sam Stockholmu je dosegel 1942, preseček 5500 porodov, dočim je imel še l. 1932 primanjkljaj 500 porodov. Podočelje je s 17,3 poroda na 1000 prebivalcev doseglo preseček 6,3 in je začelo torej za mesta, kar je zanimivo, ker je drugod sicer v splošnem opaziti, da podočelje v tem pogledu prekaša mesta. Kot vzrok navajajo povečanje števila porok po mestih, a to je spet posledica velikega doseljevanja mladih ljudi, zlasti žensk, s podočelja v mesta. L. 1810, je prebivalo po mestih 10 odstotkov švedskega prebivalstva, danes pa že 40 odstotkov, če niti ne pristejemo mestem podobnih naselij pred pravimi mesti. Samo v teh naseljih živi nad milijon ljudi. Da se posebno ženstvo seli s podočelja v mesta, nam drastično kaže dejstvo, da izkazuje švedske vasi

na 1000 moških samo 884 žensk,

dočim je po mestih na 1000 moških 1174 žensk. Tako se mnogo vaščanov sploh ne mo-

re poročiti, zato število porok na deželi nazaduje in zato so ta dejstva eden izmed najvažnejših problemov švedske demografske politike.

Vlada si prizadeva na razne načine, da bi odpravila vzroke, ki ogražajo še vedno porast prebivalstva. V ta namen je sestavila razne preiskovalne komisije in sprejela razne predloge, ki naj bi stanje izboljšale. Med drugim je omeniti tu reforme o oskrbi nosečih žensk, podpiranje mater in otrok, posojila novorojenčkom do 1000 kron, ki naj se vrnejo v petih letih, dalje nove zaščitne odredbe za ženske v poklicih, ki se hočejo poročiti, manjša davčna obremenitev družin z večjim številom otrok, pred vsem pa ukrepe, ki naj preprečijo dedno bolni naraščaj. Že l. 1934, je švedska poslanska zbornica po nemškem vzgledu sprejela sterilizacijski zakon, ki so ga l. 1941, izpopolnili in ki pravi, da se naj z duševno boleznijo, slabomestnostjo in podedovanimi boleznimi udarjene osebe sterilizirajo, v nekaterih primerih celo brez njihovega privoljenja. Tako so od 1. julija 1941, do 30. junija 1942, torej

v enem letu sterilizirali 1099 oseb,

izmed teh 717 zaradi slabomestnosti. Kar se tiče obdavčenja, gre stremenje za tem, da bi družine z majhnimi dohodki in večjim številom otrok dobivale sploh neke določene podpore, družine z manjšim številom otrok in samci oziroma samice pa naj bi zato tem več plačevali. Za uresničenje tega predloga bi morala država prispevati letno okrog 300 milijonov kron, to pa začasno ni mogoče.

Kako se bo švedsko ljudsko gibanje obnašalo za naprej, dr. Höijer ne more povedati izboljšanje, ki ga je opazovati od l. 1933, kaže pač ugodno, krivulja pa bodo leta od 1955 do 1960. Če naj švedsko prebivalstvo ne nazaduje, bo treba doseči isto število porok in porodov kakor l. 1942, a šele tedaj, če bo podočelje sledilo mestom glede števila otrok, se bo lahko obnovila normalna porast.

Najbolj mrzel kraj

v Srednji Evropi

Meteorološki zavod na Dunaju je ugotovil, da je najhladnejši kraj Srednje Evrope naselbina Lunz na Niziji Avstrijskem. Kraj leži 1300 m nad morjem, vendar pa v globeli 150 m. Tam zabeležijo vsako leto najmanj 50 stopinj mraza.

Križanka štev. 19

Vodoravno: 1. grški zgodovinar, 7. skromen, ubog, 11. del kolodvara, 16. zlatarica, 20. poletje, 21. orožje, 23. vzročni vzrok, 24. splošno, 25. velika, 26. hrast, 27. lunjevno ime, 28. številnik, 29. sleh, 30. velika tiba, 31. obrtnik, 32. grška črka, 33. shram'a za kurno, 34. iznajditelj dinamita, 35. moško ime, 40. zemljepisni pojem, kos v morje potisnjene celine, 42. iz celiga, poln, 44. velikar-orjak, 45. telovalno povečje, 47. državno postavljen uradnik za sestavljanje javnih listin, 49. vas pri Ljubljani, 50. število, 52. evropska reka, 54. kos (nikoli celota), 55. oblika pomožnega glagola, 56. čisto skladatelj, 58. neumen, 60. žar, sijaj, 62. mlečni izdelek, 63. reka v Srbiji, 65. velikanšt, vpliven, mečen, 68. mladi domači živali, 69. ptič, 70. lesara po oja, 71. klica, poganjek, zrakoplov.

Nasplošno: 1. starog škri pesnik, 2. raj, 3. vrt, 4. stvar, zdeva, 4. pritok Urala, 5. del kolosa, 6. kazalni zaimek, 7. ple-mič, 8. predlog, 9. mečnirano živilo, 10. število, 12. pesem, 13. ocena, 14. odpuščen, neprijazen, 15. vojaški pregled, 18. gradba-

Hotel v baraki

V nekem mestu blizu Düsseldorfa so angleški teroristični bombniki porušili vse hotelske zgradbe. Zlaj nameravajo tam zgraditi hotelsko barako s 30 dvojnimi sobami za tuje.

Rekordna dividenda

Beersova družba, največje diamantno podjetje na svetu, razglasa, da bo plačala svojim delničarjem za l. 1943. dosej največjo dividendo, namreč 700stotno. Leta 1942, je znašala dividenda 40 odstotkov in že tedaj je to pomenilo svojevrsten rekord.

Zopet morska kača

Človek bi mislil, da letni čas ni kaj pomenen za takšne vesti, ki spadajo bolj v lobo kliših kumaric, in tudi razburljivih dogodkov druge vrste na svetu. Zlaj danes menda ne manjka — a vendar poročajo iz Kodanja, da pripravljajo skupna danskih znanstvenikov za povojni čas odpravo na visoko morje, ki naj bi rešila vprašanje o obstoju morske kače. To je vsaj nje glavni namen. Meltem ko je odprava »Dana« v letih 1928. do 1930. dokončala raziskave o potovanjih jegulj, ki se združujejo v zgoraj omenjenih plasteh, se kaže nova odprava posvetiti globinam do 10 km, ki so še malodane raziskane in kjer se nemara mudi morska kača. Odprava »Dana« je namreč nalagala na jegulje ličinke, ki so bile po 184 cm dolge. Če sprejmemo domnevo, da se te ličinke razvijajo kakor navadne jegulje, lahko sklepamo, da je dozorela žival dolga 20 do 30 m. Možno je, da živi ta ogromna jegulja pozneje samo v velikih globinah, tako da je dosej niso mogli ujeti. Nova odprava pa jo hoče spraviti na svetlo. Ker so velike jegulje ličinke našli v bližini južnoafriške obale, domnevajo danski učenjaki, da je morska kača latovetna z veliko jeguljo, ki živi tam v največjih globinah morja. To ni izključeno, kajti v teh globinah nas čaka, o se marsikakršna presenečenja, kakor nam kaže odkritje iz l. 1938. Neki rtiški parnik je našel telaj v bližini južnoafriške obale pod drug meter dolgo rbo iz neke vrste, o kateri je znanost menila, da je izumrla že pred 80 milijoni let.

Živali se pretvarjajo

Znana je živalska telesna mimikrija, ki meri na to, da bi žival očevala in prekrila pred sovražniki.

Lahko bi pa tudi govorili o neki vrsti duševne mimikrije, pri kateri nastopajo živali skoraj kakor igralci. Sem spada na primer pojav, da se živali pretvarjajo, kakor bi bila mrtva, in tako zvana živalska hipnoza. O omenjenem pretvarjanju pravi dr. Abshagen z zavoda za medicinsko zoologijo na vseučilišču v Rigi, da gre istotako za neki zaščitni ukrep, ki ga opazujejo zlasti pri pikapolonicah, pa tudi mnogih drugih žuželkah, kakor kobilicah, stenah in pajkih. To vrsto neobnaviti bi psihološko smatrali za kateleptično stanje, ki ga dosežemo, če postane žival neobnaviti, upogibljiva kakor vošek, v zmanjšani meri sposobna refleksov na dražljaje, neobčutljiva za bolečine in nesposobna, da bi popravila svojo lego.

Pred mlado sivo vrano so položili pri nekem poskusu mrtvega, kateleptičnega in živahnega gibačnega se govnača, da bi ugotovili, v koliko varujejo ta različna stanja žuželko pred žalostnim koncem v vrtnem žolodu. Vrana je oključevala najprvo gibačnega se žival, potem se je lotila kateleptične, nazadnje pa mrtve. Če so postavili brzo v mrežo križnega pajka, je prihitel ta hrošču in ga čtupal. Če se je hrošč premikal, ga je pajk takoj ovil, v kateleptično stanje pogreznjenega brza pa je večinoma vrget iz mreže.

Med živalsko hipnozo in tem, da se živali hlinito mrtve, so neke določene zveze. Raziskovalec Schwandner je že pred dolgim časom opozoril na živalsko hipnozo. Polagaj je živali za nekaj časa na hrbet in jih tako pridržal, potem je ugotovil, da so v tej legi ostale, ko jih je spet izpustil. Živali zapadejo tedaj v neko svojevrstno mirujoče stanje, v katerem se ne morejo na braniti in niti ne morejo uiti. V prejšnjih časih so takšno stanje primerjali s spanjem, a med njima je bistvena razlika, kajti hipnotizirane živali močno dihaajo in kažejo sploh veliko razburjenost. Ptice obračajo na primer glavo, da si ogledajo

okolico, gosi in kokoši ključajo pičo, drozgi prestrašeno vrešči. Najrazločnejše se kaže živalska hipnoza ali »akineza«, kakor jo imenujejo s strokovnim izrazom, pri pegasti sovi. Ptica zavzame najprvo obramben položaj s tem, da se postavi na pol na hrbet in stegne noge s kremplji proti opazovalcu. Potem zapade hitro v stanje nekakšne omotice in neobnaviti. Tedaj jo lahko vzameš iz kletke, ne da bi poskusila pobegniti. Oči so ji zaprte, a vendar skrbno opazujejo, kajti če približaš prst njeni glavi, se zgane, kakor da te hoče ugrizniti.

V isto področje spadajo tudi tako zvana »domestna dejanja« pri živalih. Pogosto lahko opazujemo, da se živali, ki so jim zaprte vse poti do smrtnega zadržanja, ravno popolnoma nesmiselno. Pri tem gre po raziskavah zoologa prof. dr. Hansa Kriega iz Monakova za tisto, pogosto

neumljivo vedenje, ki zbija vtis prave resignacije.

»Miši in mali polhi, ki so se ujeli v past, so se na primer potem, ko so jih vželi iz pasti, pričeli čediti ali pa so se lotili hrane. Nekaj so pač morali storiti in v svoji neobnaviti so se spravili na vsakdanje nagnoske posle, čeprav niso bili prikladni njihovu položaju. Videti je neke sporednosti h kričanju in jokanju ljudi, ki zadobivajo včasih tudi značaj domnevnega dejanja. Kričanje učinkuje kakor nekakšno »mamilo« in nam napravi mučen položaj znošen.

Živalsko hipnozo so skušali razložiti kot posledico preplaha, toda potem je uspelo hipnotizirati tudi živali brez velikih možganov. Ker so pa veliki možgani sedež vseh duševnih dogajanj in torej tudi strahu, je videti, da je ta razlaga netočna. Poskusi bi kazali, da gre za navaden refleks na mehničen dražljaj, ki ga povzroča trdno držanje živali, kajti refleks se lahko izločijo tudi pri živalih brez velikih možganov. Nerodno je le to, da so pri nadaljnjih poskusih hipnotizirali živali tudi tako, da se jih sploh niso dotaknili, a še manj, da bi jih tiščali. Znanost stoji torej tudi v tem pogledu še pred marsikakšno uganko.

zadržalo naravnost v oko. Manevrirajo ko križarji sredi morja in zvišja se ko fakir na vrvi, ki je pripeta visoko v zraku... Respekt imaš pred grozečo konico peresa, kajti knez koncov ne gre tu samo za tvoje oko, ampak tudi za — pero na damskem klobučku! Gorje ti, če se ne umakneš pravčasno! Če se ti pero ni zarilo v oko, zahvali Boga za to dobroto. Toda pero izzivalno štrli naprej v tvoj obraz, je gneča in pero se zadene ob tvoj neoklinal klobuk ali se ti zapne za ovrtnik. Če si vlikan, te požečka po podbradku; če si majhen, te požečka v uho, ti sili v nos... se malce zavija in — nesreča je mimo. Prav za prav to še ni nesreča. To je sreča! Nesreča nastane tedaj, če se ne znaš dobro umakati in se pero — zlomi. Ojži, takrat jo jadrno ucvrčiš iz tramvajskega voza, četudi kar med divjo, hitro vožnjo, in rajši riskiraš, da si polomiš noge, kakor da bi bil v zasmešni množici izpostavljen plohi ogorčenih besed, ki jih bo lastnica zlomljenega peresa izlila nate...

Tako je bilo tudi z menoj. Iz dneva v dan sem se zvižal in se umikal pred grozečimi peresi vseh možganih barv in velikosti. Naveličan vseh možganih akrobacij sem si kupil naočnike. — — —

In poslej sem bil brez bojazni za svoje oči. Nič več nisem trepetal, da bi se v gneči zapilo pero v moje oko in mi ga — izlilo.

Ampak pri tem ni ostalo. Moda je nalezljiva bolezen kakor kuga... Nekega dne je moja žena rekla s sladkim glasom:

»Žiži, nekaj bi te rada prosila...«

Ah, kadar koli mi pravi Žiži — sicer me pokliče: »Ti, stari...«, — že vnaprej slutim, kakšna bo odkupnina za to ime... Ko sem j kupoval plašč, sem bil namreč tudi Žiži: »Žiži«

ji je kupil nov klobuček, svile nočavice, steklin in sandale brezpete.

Radovednost me je obšla, da sem vprašal: »No?«

»Ah, Žiži, klobuček, ki si mi ga bil kupil pred mesecem, je tako prazen... Nobenega okraska ni na njem. Misliš, da bi se mu pero lepo podalo...«

»Peroooo?« sem zajekal in pred očmi se mi je stemnilo od zadrževane jeze.

»De, peroooo, je pritrđila s sladkim glasom.

»Toda menda nisi jezen, ljubi Žiži, ker si se pričel ves tresti... Pero je zdaj vendar na višku mode.«

»Torej pero si hočeš pripeti na klobuk?« sem onemoglo ponavljal, komaj se kroteč, da bi ne kričal na ves glas. »Ne, ljuba moja, tega pač ne boš storila.«

»Moj Bog, le zakaj ne?« je vprašala z jokojočim glasom. »Pero imajo zdaj vse dame, ki hočejo biti moderne...«

»Ne pustim in ne pustim! Jaz ti ga ne bom kupil, primojdunaj da ne! Saj si ob pamet! Mar ne veš, da se izpostavljaš nevarnosti, da boš v gneči oslepila nedolžno žrtve?«

In se sem ji na dolgo in široko pripovedoval dogodbinje iz tramvajskega življenja. Skliceval sem se celo na svoje nove naočnike, ki sem si jih moral r. baviti zgolj zaradi teh nesrečnih peres, ki ustvarjajo modo.

Ne, nič ni pomagalo. Vse zaman. Tiščala je svoje in nazadnje je med jokom zacepetala z nožico ob tla in zatrmoglavila:

»Kupiti mi ga nočeš, to je vse... Seveda, tisti tvoj kviartinki... Ampak do boš vedel, imela bom pero na klobuku, pa če mi ga kupiš ali ne, če ti je prav ali ne.«

Poln besa sem udaril s stisnjeno pestjo po mizi in zatulil ko ranjen bik v areni:

»Žiži, kaj bi ti rada prosila...«

Ah, kadar koli mi pravi Žiži — sicer me pokliče: »Ti, stari...«, — že vnaprej slutim, kakšna bo odkupnina za to ime... Ko sem j kupoval plašč, sem bil namreč tudi Žiži: »Žiži«

»Žiži, kaj bi ti rada prosila...«

Ah, kadar koli mi pravi Žiži — sicer me pokliče: »Ti, stari...«, — že vnaprej slutim, kakšna bo odkupnina za to ime... Ko sem j kupoval plašč, sem bil namreč tudi Žiži: »Žiži«

»Žiži, kaj bi ti rada prosila...«

Ah, kadar koli mi pravi Žiži — sicer me pokliče: »Ti, stari...«, — že vnaprej slutim, kakšna bo odkupnina za to ime... Ko sem j kupoval plašč, sem bil namreč tudi Žiži: »Žiži«

»Žiži, kaj bi ti rada prosila...«

Ah, kadar koli mi pravi Žiži — sicer me pokliče: »Ti, stari...«, — že vnaprej slutim, kakšna bo odkupnina za to ime... Ko sem j kupoval plašč, sem bil namreč tudi Žiži: »Žiži«

ni material, 19. saronik, 22. samozavesten, zavezojoč se svoje vrednosti, 24. krmilo, vodilo, 25. račun v goslini, 28. svetni pruh, 29. velika rita, 31. pogonsko sredstvo, 32. oblika pomožnega glagola, 33. glavno mesto baltske države, 35. začimba, 36. kraj v Istri, 37. Trsta, 39. veznik, 40. p. gin, smrt, 41. del trikotnika, 43. velika posoda, 44. kemična prvina, 46. področje, stroka, urad, 48. del stavka, 51. prometno sredstvo, 53. del dneva, 55. moči, s.p.s.bacati, 57. cima, poganjek, 59. čut, 61. valna naprava, 62. del teniške igre, 64. japonska mera, 65. osebni zaimek, 66. njega, 67. p. edlog, 68. kazalni zaimek (mnogo).

Rešitev križanke štev. 18

Vodoravno: 1. Abesinja, 7. no. 8. Iv. (van), 9. en, 11. dol, 13. pl. (ural), 14. Pan, 16. sla, 17. Rim, 18. ro, 19. gol, 21. poč, 23. kos, 25. Di, 26. ko, 27. ob, 29. Baecelona, Navpično: 2. en, 3. sod, 4. N1, 5. Iv. (van), 6. Atlantida, 9. ep, 10. narod, 12. ol, 13. pl. (ural), 15. N1, 16. sop, 19. grob, 20. po, 22. od, 23. koc, 24. sol, 26. kr. (aljevi), 28. bo.

1	2	3	4		5	6		7	8	9	10		11	12	13	14	15
16					17		18						19		20		
21				22		23						24		25		26	
27			28		29		30		31		32				33		34
		35				36		37						38		39	
	40						41				42		43				
44						45				46		47					48
49			50		51				52		53		54				55
56		57		58				59		60		61				62	
63			64				65		66				67		68		
69							70					71					

